

Stenogrammid

VII Riigikogu, Riigikogu erakorraline istungjärk

Kolmapäev, 25.08.1993, 10:00

Toimetatud

Eelnõude ja arupärimiste üleandmine ning eelnõu menetlusest väljaarvamine

1. Päevakorrast

2. Käibemaksuseaduse eelnõu teine lugemine

3. Maksukorralduse seaduse eelnõu teine lugemine

4. Tolliseaduse eelnõu teine lugemine

5. Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine

6. Sirje Aitseni Viru Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise seaduse eelnõu esimene lugemine

7. Jaan Kartau Tallinna Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise seaduse eelnõu esimene lugemine

8. Ago Kutsari Tartu Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise seaduse eelnõu esimene lugemine

9. Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu teine lugemine

10. Kinnistusraamatuseaduse eelnõu teine lugemine

11. Turva- ja valveteenistuse seaduse eelnõu esimene lugemine

12. Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse eelnõu esimene lugemine

13. Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmise seaduse eelnõu teine lugemine

10:00 Eelnõude ja arupärimiste üleandmine ning eelnõu menetlusest väljaarvamine

10:00 Ü. Aaskivi

Austatud esimees, lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus esitab Riigikogu menetlusse Norra Kuningriigi Valitsuse ja Eesti Vabariigi Valitsuse vahelise põllumajandustoodete kaubanduslase lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu. Ettekande eelnõu kohta teeb välisminister Trivimi Velliste.

10:00 Esimees

Juhtivkomisjon on väliskomisjon.

10:00 Ü. Aaskivi

Vabariigi Valitsus esitab Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelise konsulaarkonventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu. Ka selle eelnõu kohta teeb ettekande välisminister Trivimi Velliste.

10:00 Esimees

Juhtivkomisjon on väliskomisjon.

10:00 Ü. Aaskivi

Valitsus esitab Riigikogu otsuse eelnõu Natalia Lausmaa kohtuniku ametist vabastamise kohta. Ettekande nimetatud eelnõu kohta teeb justiitsminister Kaido Kama.

10:00 Esimees

Juhtivkomisjon on õiguskaitsekomisjon.

10:00 Ü. Aaskivi

Nüüd neli eelnõu, mida Vabariigi Valitsus palub hiljem esitatava kirjaga võtta täiendavalt käesoleva istungjärgu päevakorda. Esimene nendest on seaduseelnõu Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmiseks. Ettekande teeb riigisekretär Ülo Kaevats.

10:00 Esimees

Juhtivkomisjon on maaelu ja regionaalpoliitika komisjon.

10:00 Ü. Aaskivi

Järgmine seaduseelnõu on Jaan Kartau Tallinna Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamisest. Ettekande teeb justiitsminister Kaido Kama.

10:00 Esimees

Juhtivkomisjon on õiguskaitsekomisjon.

10:00 Ü. Aaskivi

Järgmine seaduseelnõu puudutab Ago Kutsari Tartu Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamist. Ettekande teeb justiitsminister Kaido Kama.

10:00 Esimees

Juhtivkomisjon on õiguskaitsekomisjon.

10:00 Ü. Aaskivi

Ja viimane seaduseelnõu puudutab Sirje Aitseni Viru Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamist. Ettekande teeb justiitsminister Kaido Kama.

10:00 Esimees

Juhtivkomisjon on õiguskaitsekomisjon.

10:00 Ü. Aaskivi

Ja nagu ma juba märkisin, palub valitsus neli viimati esitatud eelnõu, need on siis ringkonnakohtute esimeeste ametisse nimetamise seaduse eelnõud ja seaduseelnõu Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmise kohta, võtta juba käesoleva istungjärgu päevakorda. Ma loodan, et nimetatud seaduseelnõud jagatakse Riigikogu saadikutele ka peatselt kätte.

10:00 Esimees

Suur tänu! Võtame vastu ka rahvasaadikute eelnõud. Kolleeg Liina Tõnisson.

10:00 L. Tõnisson

Lugupeetud härra esimees, lugupeetud rahvasaadikud! Mina ei esita eelnõusid, küll aga on olemas kolm arupärimist kolmele Vabariigi Valitsuse ministrile: justiitsministrile, majandusministrile ja välisministrile, mis kõik puudutavad rohkem või vähem Eesti ettevõtluse probleeme.

10:00 Esimees

Kõik arupärimised suunatakse asjaosalistele seadusega ettenähtud korras. Kolleeg Arvo Junti.

10:00 A. Junti

Lugupeetud Riigikogu! Esitan teile taasiseseisvumispäeva riikliku pühana kehtestamise seaduse eelnõu, milles sisaldub ettepanek kehtestada 20. august riiklikuks pühaks ja puhkepäevaks nimetusega Eesti Vabariigi taasiseseisvumispäev. Aitäh!

10:00 Esimees

Juhtivkomisjon on riigiõiguskomisjon. Kolleeg Jüri Adams.

10:00 J. Adams

Härra Riigikogu esimees! Täites kohtuniku staatuse seadust, esitab õiguskaitsekomisjon Riigikohtu esimehe ettepanekul Riigikogu otsuse eelnõu "Nelja Zaitseva Ülemkohtu liikme ametist vabastamine".

10:00 Esimees

Autorid võtavad endale ka juhtivkomisjoni õigused ja kohustused. Kolleeg Ardo Ojasalu.

10:00 A. Ojasalu

Lugupeetud juhatus, lugupeetud Riigikogu! 10 Riigikogu liiget – Ignar Fjuk, Mati Hint, Jaan Kaplinski, Valve Kirsipuu, Ülo Laanoja, Ants-Enno Lõhmus, Eiki Nestor, Ardo Ojasalu, Kuno Raude ja Olli Toomik – esitavad arupärimise Eesti Vabariigi kaitseväge juhatajale härra Aleksander Einselnile ja siin on mõned küsimused, mida võib-olla kas vastaja või Vabariigi Valitsus või Riigikogu juhatus peavad vajalikuks arutada kinnisel istungil. Arupärijad on sellega nõus, kui see leiab Riigikogu poolt aktsepteerimist. Aitäh!

10:00 Esimees

Arupärimine suunatakse asjaosalistele. Kas me kuulame ära arupärimise kinnisel või lahtisel istungil, seda otsustame me ise, kui see aeg kätte jõuab. Lugupeetud Riigikogu! Meil on vaja kõigepealt langetada protseduuriline otsus. Nimelt, majandus- ja põllumajanduskomisjon teeb ettepaneku lülitada Riigikogu menetlusest välja valitsuse poolt esitatud seaduseelnõu Eesti riigi garantii andmisest rendiettevõttele "Printall". Komisjoni nimel tehti ettepanek juba eelmisel erakorralisel istungjärgul. Me ei saanud seda läbi hääletada sellepärast, et tookord ei olnud Riigikogu otsustusvõimeline. On toodud selged argumendid ja motiivid. Ma panen selle protseduurilise otsuse hääletusele. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et hääletada Riigikogu menetlusest välja valitsuse poolt esitatud seaduseelnõu Eesti riigi garantii andmisest rendiettevõttele "Printall"? Selle ettepaneku poolt on 52 Riigikogu liiget, vastu on 1, 4 jäid erapooletuks. Otsus on vastu võetud, seaduseelnõu on menetlusest välja arvatud.

1. 10:00 Päevakorrast

10:00 Esimees

Lugupeetud Riigikogu, ma täpsustan esimese istungjärgu päevakorda. Me aktsepteerime valitsuse palvet täiendada käesoleva istungjärgu päevakorda neljanda päevakorrapunktiga. Kõne all oleks seaduseelnõude läbiarutamine Justiitsministeeriumi palvel ja täpsemalt ringkonnakohtu esimeeste ametisse nimetamine. Seda päevakorrapunkti me arutame seaduseelnõude erimenetluse alusel. Mul on palve juhtivkomisjonile, et vajadusel oleksime valmis kuulutama vaheaegu, et komisjon saaks tööd teha. Lepime töökorras kokku, sest erakorralisel istungjärgul on erakorralised mängureeglid. Võimalik, et samaväärselt võiksime me arutada ka Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmist. Me jagame teile, lugupeetud kolleegid, kohe välja päevakorra täiendamise ettepaneku, praegu aga täpsustame valitsuse päevakorra esialgset varianti. Võtke palun ette valitsuse päevakord. Neljandas päevakorrapunktis palub valitsus teha väikesed muudatused ettekandjate osas. Valitsus palub, et ettekandega esineks justiitsminister härra Kaido Kama. Valitsus palub ka kaasettekannet Kultuuri- ja Haridusministeeriumi nõunikult härra Heiki Pisukeselt. Juhtivkomisjoni, väliskomisjoni kaasettekanne tuleb ikka kolleeg Aap Neljaselt, Lugupeetud kolleegid, juhatus on arvamusel, et me oleme suutelised mõlema istungjärgu päevakorraga hakkama saama veel tänasel kuupäeval, kui me viljakalt töötame. Nagu öeldud, kui juhtivkomisjonid vajavad, oleme valmis kuulutama vaheaegu. Kui ma õieti oskan aega normeerida, me võiksime mõlema päevakorraga hakkama saada veel täna õhtul kella 6 ks, võib-olla isegi varem. Arvestame selle võimaliku ajaga, sest siia vahele peab mahtuma veel lõunavaheaeg, ja kui see võimalik on, juhatuse istung. Kellaaja teatan teile mõnevõrra hiljem, kui asjaolud on selgemad.

2. 10:00 Käibemaksuseaduse eelnõu teine lugemine

10:00 Esimees

Ma tänan, kolleegid, alustame. Esimene päevakorrapunkt on valitsuse poolt esitatud käibemaksuseaduse eelnõu. Teile teadmiseks veel niipalju, et tööstusringkondade esindajatel on selles küsimuses eriarvamus, mille nad on avaldanud ka "Rahva Hääles". Minule on saabunud selle kohta ametlik kiri. Kiri on suunatud juhtivkomisjonile seisukoha võtmiseks ja ma oletan, et kolleeg Heiki Kranich võib-olla isegi kaasettekandes annab komisjoni seisukohast meile midagi teada. Ma paluksin ettekandeks kõnetooli rahandusministri härra Madis Üürikese ja me alustame teist lugemist.

10:00 M. Üürike

Lugupeetud Riigikogu juhatus, lugupeetud Riigikogu liikmed! Teile on teiseks lugemiseks kätte jagatud käibemaksuseaduse eelnõu. Pärast esimest lugemist on eelnõu tekstis tehtud peamiselt redaktsioonilisi muudatusi, arvestades Riigikogu eelarve- ja maksukomisjoni, Maksuameti spetsialistide ja välisekspertide arvamusi. Fraktsiooni Maaliidu Ühendus ja keskkonnakomisjoni ettepanekuid maksuvabastuste osa täiendamise kohta ei ole arvestatud, kuna see ahendaks maksubaasi ja ei oleks mitmel puhul ka sisuliselt otstarbekas. Näiteks mineraalväetiste ja taimekaitsevahendite vabastamine käibemaksust seaks nende tootjad hoopis halvemasse olukorda, kuna nad ei saaks nende tootmiseks ostetud kaupadelt ja teenustelt makstud käibemaksu maha arvata. Riigieelarvest finantseeritavate muuseumide teenuste käibemaksu saab ilmselt riigieelarvest katta. Eelnõu struktuuris on tehtud järgmised suuremad muudatused. Lisatud on paragrahv kasutatud kaupade müügi ja oksjonimüügi kohta, mis esimesel lugemisel olnud eelnõus oli välja jäänud, teile jagatud eelnõus on see § 231. Ekspordi detailset definitsiooni teenuste osas otsustati vastavalt rahvusvahelisele praktikale seaduses endas mitte anda. Selle sätestab seaduse rakendamise juhend. Kui seda loetelu on vajalik täiendada, on seda rahandusministri määrusega lihtsam teha kui Riigikogu otsusega. Ühendatud on seaduse eelnõu § d 15 ja 16, kuna käibemaksu vabastuse kehtestamine valitsustevaheliste koostööprogrammide esindustele ei ole põhjendatud. Välja on jäetud paragrahv lisamaksu kehtestamise kohta, kuna sanktsioonide sätestamine on maksukorralduse seaduse ülesanne. Suurimaks sisuliseks muudatuseks on § 26 uus sõnastus, mis sätestab lisaks maksukohustuslase kohustustele ettevõtluse likvideerimisel, et riigi- ja munitsipaalvara erastamise käigus on kaupade võõrandamine ning riigivara munitsipaalomandisse andmine käibemaksuvaba. Samuti on käibemaksuvabad põllumajandusreformi käigus osakute eest antud kaubad ja teenused. Ka otsustati fikseerida Maksuameti kohustus. Uue redaktsiooniga on antud võimalus piirata enam makstud käibemaksusummade tagastamist maksukohustuslasele. Muudetud on ka käibe toimumise aja määratlust. Uus redaktsioon vastab paremini käibe toimumise aja määratluse rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtetele. Kuna käibemaksuseaduse rakendamiseks 1. jaanuarist on vajalik paljude detailsete juhiste väljatöötamine, milleks on tarvilik küllaltki suur ajaline varu, teeb valitsus ettepaneku seadus teisel lugemisel vastu võtta. Ma tänan!

10:00 Esimees

Suur tänu! Millised on küsimused härra rahandusministrile? Kolleeg Lembit Arro.

10:00 L. Arro

Lugupeetud juhataja, lugupeetud minister! Eelarve- ja maksukomisjonis ma tõstatasin selle küsimuse, aga see jäi sinnapaika. Üks asi on nagu vähe segane. § 26 punktis 2 on kirjas, et käibemaksust on vabastatud põllumajandusreformi käigus osakute eest antud kaubad ja osutatud teenused. Nüüd käib põllumajandusreform praktiliselt niimoodi, et endistest kolhoosidest on organiseeritud ühistud, ühest majandist on saanud kolm, neli, viis või rohkem ühistut. Need ühistud saavad vara, aga kogu seda vara ei ole ühistu liikmed suutelised osakutega katma. Kas ülejäänud vara, mis tuleb välja osta aastate jooksul, et maksta teistele inimestele, läheb käibemaksu alla? Põllumajandusreformi seaduses on öeldud nõnda, et põllumajandusreformiga seotud varade üleandmine on maksuvaba. Kas ei tuleks täiendada siin, et ka tervikvarad, mis lähevad üle ühistutele, on käibemaksuvabad?

10:00 M. Üürike

Komisjoni ja meie arvamine on, et põllumajandusreformi käigus osakute eest müüdud kaubad ja osutatud teenused peaksid olema käibemaksuvabad. Mis siis hiljem juhtub, kui on juba moodustatud ühistud, ja aastaid hiljem pärast põllumajandusreformi läbiviimist? Ka siis peaksid seadussätted

kehtima. Kõik, mis reformi käigus on moodustatud ja üle antud, see läheb ju selle paragrahvi alla, mis annab käibemaksust vabastuse. See on minu tõlgendus.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Liina Tõnisson.

10:00 L. Tõnisson

Suur tänu, härra juhataja! Lugupeetud härra Üürike! § 5, mis räägib maksuvabast käibest ja mis komisjoni ettepanekul on suurel määral rahandusministri kompetentsis, tekitab minus teatud kahtlusi. Aga üht konkreetset probleemi näen ma alapunktis 6, millest selgub, et teie poolt määratud ulatuses on hasartmängude korraldamine põhimõtteliselt käibemaksust vabastatud. Ja siit tekib nüüd küsimus, et millega seda põhjendada. Ma saan küll aru, et hasartmängude maksustamise kohta kehtivad teised reeglid, aga kuidas vaatab Eesti keskmine kodanik seadusandja peale, kes teatab, et hasartmängude mängimine või õigemini nende korraldamine on maksust vabastatud? Kas see ei ole sotsiaalselt vale lähenemine asjale? Aitäh!

10:00 M. Üürike

Kui me selle ettepaneku tegime, tahtsime asja lihtsustada, pole põhjust samu asju kahekordselt maksustada – nii käibemaksu kui ka hasartmängumaksuga. Edaspidi me kavandame ka hasartmängu maksumäära tõsta. Ja nagu te teate, siis suur osa hasartmängumaksust on sihtotstarbeline ja läheb sotsiaalsektoris. See ettepanek ei vii hasartmängude maksustamist madalamale tasemele. Ainult lihtsustamise mõttes oleme maksustanud ühe maksuga.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Eino Tamm.

10:00 E. Tamm

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud härra minister! Käesoleva aasta 9. juunil me võtsime vastu käibemaksuseaduse § 3 muutmise seaduse, kus käibemaksu objektiks ei ole kuni 1994. aasta 30. juunini elanikkonnale, eelarvelistele asutustele ja organisatsioonidele ning kirikutele ja kogudustele müüdav soojusenergia. Nüüd selle seaduseelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks see seadus ja see tähendab, et ka need objektid maksustatakse taas. Mis on vahepealse kahe kuu jooksul muutunud, on ühiskond rikkamaks saanud või miks me julgeme selle jälle ära tühistada?

10:00 M. Üürike

Paragrahvi 28 4. lõikes on ju öeldud, et kuni 1994. aasta 30. juunini ei ole käibemaksu objektiks elanikkonnale, eelarvelistele asutustele ja organisatsioonidele ning kirikutele ja kogudustele müüdav soojusenergia.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Ants Erm.

10:00 A. Erm

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud minister! Paragrahvi 2 2. lõige ütleb, et kinnisasjad, raha ja väärtpaberid ei ole kaubad. Mind huvitavad selle küsimuse juures nüüd kinnisvaratehingud. Me oleme rääkinud kogu aeg, et maa peab muutuma kaubaks, peab tulema ringlusse. Me teame, et võrdlemisi suured rahad liiguvad just seal, kus on tegemist kinnisvaratehingutega. Ma mõtlen siin majade ja hoonete müüki. Praegu on riigilõiv nende tehingute pealt vist 10%, käibemaks on 18%. Praegu on nii, et me tegelikult seal, kus liiguvad võib-olla et kõige suuremad rahad, käibemaksu ei rakenda. Kas on plaanis tõsta mingisugust muud maksu või on see kuidagi põhjendatud, et seal käibemaksu ei rakendata?

10:00 M. Üürike

Seda küsimust arutati ka valitsuse istungil ja leiti, et kuna mitmes riigis on üldine tava, et just kinnisvaralt ei võeta käibemaksu, siis ka meie seda ei rakenda. Kinnisvara müük maksustatakse teistel põhimõtetel. On aktsiis või midagi muud. Seda võib tulevikus arutada, kas maksustada sel viisil. Kuna käigus on niivõrd suured varad ja tihti on tegemist ka krediitidega, siis rahvusvaheline praktika on üldiselt selline, et kinnisvaral ei ole käibemaksu.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Liina Tõnisson.

10:00 L. Tõnisson

Aitäh, härra eesistuja! Härra rahandusminister, seekord minu küsimus puudutab § 28, mis räägib seaduse rakendamisest. Viimane, 6. lõige teatab, et käesoleva seaduse kohta annab selgitusi rahandusminister. Sellest tulenevalt on mul küsimus. Minu teada on seaduste tõlgendamise õigus seadusandjal. Nüüd, kui siin ei ole mõeldud tõlgendamist, siis mida on mõeldud sõnaga "selgitusi"? Kas mina oma tuttavatele seda seadust selgitada ei tohi? Kas see on teie ainuõigus ja kõik, kes seda teevad, on rikkunud seadust? Palun selgitage mulle, mida tähendab see teie ainuõigus selgitada seda seadust. Aitäh!

10:00 M. Üürike

Seda küsimust arutati komisjonis, samuti arutati, kas see paragrahv välja jätta. Meie ministeeriumi kogemused on sellised, et meile esitatakse palju küsimusi. Me peame saama võimaluse seda selgitada. Meie ministeeriumi jurist härra Kivistik oskab täpsemalt selgitada, miks see on põhjendatud, et 6. lõige peaks ikka seaduses sees olema.

10:00 Esimees

Kolleegid, meil ei ole midagi selle vastu, kui härra Kivistik sellele küsimusele oma kommentaari annab. Palume!

10:00 T. Kivistik

Härra esimees, austatud Riigikogu liikmed! Selline punkt selles seaduses on sisse kirjutatud siiski mitte päris ilmaasjata. Rahandusministeeriumisse tuleb praegu, on tulnud eelmistel aegadel ja ma usun, et kui see seadus rakendub, hakkab jätkuvalt tulema kirju. Me oleme pidanud nendele kirjadele vastama ja minu arvates ei ole siin mingisugust kahtlustki selles, et kui keegi kodanik või ettevõtte pöördub mingisuguse küsimusega selle seaduse kohta, siis Rahandusministeerium peab vastama. Praegu ei ole mitte kuski sätestatud, et Rahandusministeeriumil või rahandusministril oleks õigus niisuguseid selgitusi anda, sest me teame, et seaduse tõlgendamise õigus on sellel, kes selle seaduse vastu võtab, nii nagu proua Liina Tõnisson väga õigesti märkis. Aga samal ajal ma kardan, et Riigikogul või Riigikogu eelarve- ja maksukomisjonil läheks väga raskeks vastata nendele küsimustele, kui nüüd maksumaksjad hakkaksid pöörduma nende konkreetsete küsimustega otseselt Riigikogu või tema komisjoni poole. Küsimus on selles, kus lõpeb selgitus, kus algab seaduse tõlgendamine. Tõepoolest, seda piiri ei ole alati väga lihtne tõmmata. Seetõttu on igal pool maailmas seaduses sätestatud ka üks punkt selle kohta, et niisuguseid selgitusi on õigus anda kas rahandusministril või Maksuametil. Välisriikides on see sageli viidud Maksuameti tasandile. Meie oleme selle õiguse siin sisse planeerinud rahandusministrile. Samasugused sätted olid sisse kirjutatud nendes seadustes, mis võeti Eesti Vabariigis vastu aastatel 1920–1940, kus üldjuhul oli ka märkus selle kohta, kellel on õigus anda seletusi selle seaduse täitmise või rakendamise kohta.

10:00 Esimees

Suur tänu! Lugupeetud kolleegid, kolleeg Heiki Kranich, kas me aktsepteerime sellist lähenemisviisi, et härra Kivistik võib vastata kui ametlik kaasettekandja? Kolleeg Raoul Üksvärav.

10:00 R. Üksvärav

Lugupeetud esimees, lugupeetud ettekandja! Ma olen sunnitud veel tagasi tulema selle § 28 punkti 6 juurde. Ma arvan, et see punkt oli hästi mõeldud, aga kuulates vastuseid, jääb ikkagi asi must valgel segaseks. Kes siis ikkagi neid selgitusi annab, kas rahandusminister või Rahandusministeerium, ja kui selleks jääb rahandusminister, siis ma küsin, kas temal tähtsamat midagi teha ei ole, kui selle seaduse kohta selgitusi anda, sest juba tänane küsitlemine näitab, et sellel pinnal kerkib nii palju küsimusi, et kuidas siis muude töödega jääb?

10:00 M. Üürike

Seaduses on ette nähtud, et rahandusminister vastab, aga loomulikult, ega ma isiklikult muud ei tee kui kirjutan kirjale alla, arutan ja vaatan selle kirja läbi, aga see valmistatakse ette meie maksuosakonnas.

10:00 R. Üksvärav

Nii võiks ka panna.

10:00 Esimees

Suur tänu, kolleegid! Tundub, et nii härra ministrile kui härra Kivistikule rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan teid! Kaasettekandega juhtivkomisjoni, eelarve- ja maksukomisjoni nimel esineb kolleeg Heiki Kranich.

10:00 H. Kranich

Lugupeetud esimees, lugupeetud kolleegid! Ettekandes on suuremat osa seaduses toimunud muudatustest ka kirjeldatud. Püüan teha väga lühidalt. Esimesel lugemisel esitati küsimus, miks ei ole käibemaksuseadust nimetatud ümber lisandunud väärtuse maksuseaduseks. Praegu on lisatud punkt selle kohta, et käibemaksu rakendatakse lisandunud väärtuse maksuna, mis siis tõenäoliselt selgitab selle maksu kogumise põhimõtet. Väga palju on tehtud ettepanekuid pikendada maksuvabastuste loetelu. Paraku on lugu nii, et piisavalt pika loetelu korral kaotaks maks oma tähenduse ja ei annaks loodetud efekti. Pealegi ei pruugi maksuvabastus alati anda sellist tulemust, nagu heas usus loodetakse. Kui mingi toode, ütleme näiteks õpikud, vabastatakse käibemaksust, siis õpikute väljaandjal ei teki sellega õigust osta käibemaksuvabalt näiteks paberit. Kui õpikutele ei ole võimalik lisada käibemaksu, siis ei saa õpikute tootja ka mahaarvamist vastavas osas ja on sunnitud oma tehtud kulutuste kompenseerimiseks lihtsalt õpikute hinda tõstma. Paremalt juhul, kui on tegemist mittetulundusliku ettevõttega, tõuseb hind, mis vastab siis makstud käibemaksu summale. Kui hind osutub kõrgemaks, tähendab, on tegemist tulu taotleva ettevõttega, siis tekib nagu mingisugune hinna alanemine 18% võrra lisandunud väärtusest. Aga kui on tegemist tulu taotleva ettevõtmisega, siis on küllalt raske põhjendada, miks peaks see olema käibemaksust vabastatud. Väga olulised on seaduses käibe toimumise aega ja kohta reguleerivad punktid. Käibe toimumise aega on täpsustatud ja käibe toimumise hetke fikseerimise aluseks jäävad nüüd selle seaduse järgi kolme sorti dokumendid. Esiteks need, mis kaasnevad kauba üleandmisega, s.o. siis kauba saatelehed ja muu seesugune. Teiseks arve, mis on kauba või teenuse eest esitatud. Ja kolmandaks raha maksmisega kaasnev vastav pangadokument või siis kassadokument. Muutus toimus ka selles, et jäeti välja sanktsioonina vaadeldav lisamaks. Eelarve- ja maksukomisjon on lähtunud põhimõttest, et kõik võimalikud sanktsioonid oleksid kirjeldatud maksukorralduse seaduses ja oleksid ühtsed kõikidele maksudele ning et me püüaksime hoiduda teatud erisanktsioonidest erinevate maksude puhul. Rakendada seda tõepoolest ainult siis, kui maksu olemus on niisugune, et maksukorralduse seaduses ettenähtud sanktsioonid ei ole rakendatavad. See oleks lühidalt kõik. Ma arvan, et mul ei ole enam täiendusi härra Üürikese ettekandele.

10:00 Esimees

Suur tänu! Mõned küsimused rahvasaadikutelt. Kolleeg Rein Veidemann.

10:00 R. Veidemann

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud ettekandja, te puudutasite siin § 5, maksuvaba käibe nimekirja, ja sellega ühenduses seletasite, miks ei saa sinna lisada õpikuid, lasteraamatuid, teatmeteoseid,

ühesõnaga, miks ei saa võtta arvesse kultuurikomisjoni poolt esitatud punkti 16. Seal on veel üks ettepanek, nimelt, ettetellitud perioodilised väljaanded, mis on väga läbikaalutud ettepanek. Millega te põhjendate, et te seda samuti ei taha arvestada?

10:00 H. Kranich

Ühest küljest ei annaks see ajalehe väljaandjale mingit efekti, kuna paberi eest tuleb tal maksta ikkagi käibemaksu ja selle käibemaksu tagasisaamiseks on ta sunnitud tõstma oma ajalehe hinda vastava tasemeni.

10:00 R. Veidemann

Jutt on tellijast, mitte ajakirjanikust.

10:01 H. Kranich

Kui ta ei tõstaks hinda, siis sellisel juhul peaks maksma ajalehe tootja kinni tellijale odavama hinna. On küllalt raske põhjendada, miks ajaleht peaks oma tellijale peale maksma. Mismoodi näeb välja see protsess rahalisest küljest? Ostetakse mingi paber, sellelt makstakse käibemaks, sellest valmistatakse mingi ajaleht. Ja kui sellele käibemaksu ei lisata, siis sellisel juhul ei ole võimalik saada ka mahaarvestust juba paberi eest makstud käibemaksu osas.

10:01 R. Veidemann

Aga samal ajal maksab riik dotatsiooni, siinsamas saalis nõuame iga aasta riigieelarvest dotatsiooni paljudele väljaannetele. Kus see loogika on?

10:01 H. Kranich

Need on kaks täiesti erinevat küsimust. Kui riik otsustab mingit ajalehte doteerida või mingit dotatsiooni maksta, siis tuleb rääkida ka dotatsioonist, aga mitte käibemaksuvabastusest. Kui riik otsustab ajalehe hinda hoida all ajalehtedele makstava dotatsiooniga, on see eraldi otsus ja ei puuduta mitte mingil juhul konkreetse ajalehe või perioodilise väljaande maksustamist käibemaksuga. Peale selle on selles ettepanekus küllalt raskelt rakendatav moment see, et osa perioodilisest pressist oleks siis käibemaksuga maksustatud, osa mitte. See oleks tehniliselt väga raskelt rakendatav ja tooks endaga kaasa tunduvalt rohkem kulutusi kui näiteks mingisuguse perioodilise väljaande toetamine riigi poolt. Seetõttu eelarve- ja maksukomisjon seda ei toetanud.

10:01 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Vootele Hansen.

10:01 V. Hansen

Aitäh, härra esimees! Austatud aruandja, ma paluksin veidi selgitust kahele väljendile. Mida mõeldakse § 3 punktis 1 "vahetamine ning nende võõrandamine renditingimustel", samuti § 5 1. lõike punktis 1 "alushariduse" all? Aitäh!

10:01 H. Kranich

Mõistetega "müük", "vahetamine" ja "võõrandamine" on püütud võimalikult täpselt edasi anda kaupade erineva tasu eest üleandmise viise, see oli juristide ettepanek, mille eelarve- ja maksukomisjon aktsepteeris. Siin tehti redaktsiooniline täpsustus, et seaduse see punkt oleks üheselt mõistetav. Mis puudutab § s 5 mõistet "alusharidus", siis on sõnastus tulnud nii-öelda spetsialistide poolt ning eelarve- ja maksukomisjon on selle aktsepteerinud.

10:01 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Katrin Linde.

10:01 K. Linde

Tänan, härra esimees! Lugupeetud kaasettekandja, kas te võiksite anda seletusi selle kohta, miks on hasartmängude korraldamine maksuvaba?

10:01 V. Hansen

Sellest rääkis ka härra rahandusminister. Hasartmängude korraldamine maksustatakse hasartmängumaksuga, millest suur osa laekub just nimelt sotsiaalsete vajaduste katmiseks, osa Rahvuskultuuri Fondi, ja härra ministri suu läbi me ka kuulsime, et selle maksu tõstmine on lähiaegadel plaanis. Samas ei ole ilmselt põhjendatud mingi valdkonna maksustamine topelt ja tehniliselt on tunduvalt lihtsam kehtestada hasartmängudele üks maks, mida on siis kergem jälgida ja lihtsam administreerida. See tuleb sellisel juhul riigile odavam ja on vastava tulu saajatele, nii Rahvuskultuuri Fondile kui teistele kasulikum.

10:01 Esimees

Suur tänu! On veel üks küsimus. Kolleeg Ignar Fjuk.

10:01 I. Fjuk

Härra esimees, lugupeetud ettekandja! Ma küsin hasartmängudega seoses täpsustuseks. Siin on nimetatud, et hasartmängude korraldamine on maksuvaba, aga see korraldamine iseenesest võib tähendada väga paljusid erinevaid ostu-müügitehinguid ja protseduure, mis selle hasartmängude juures võivad toimuda, kaasa arvatud karastusjookide müük jne. Korraldamine on väga lai mõiste. Kas ei juhtu, et selle 6. punkti tõlgendamine toob kaasa teatud segadust, sest taotletakse käibemaksust vabastust kõige osas?

10:01 V. Hansen

See, missugused hasartmängud ja missugusel kujul on täpselt maksustatud, on sätestatud hasartmängumaksu seaduses, mis on vastu võetud juba Ülemnõukogu päevil. See aga, et asi ei oleks valesti tõlgendatav ja oleks üheselt arusaadav, on sätestatud § 28 6. lõike alusel, mis kõlab nii, et käesoleva seaduse kohta annab selgitusi rahandusminister, kes siis ka annab vastava selgituse, mil moel hasartmängude korraldamist maksustatakse.

10:01 Esimees

Suur tänu! Tundub, et rohkem küsijaid ei ole. Tänan! Lugupeetud kolleegid, ma avan läbirääkimised. Kolleeg Rein Järlik.

10:01 R. Järlik

Austatud juhataja, lugupeetud kolleegid! Keskkonnakomisjon tegi ettepaneku täiendada seaduseelnõu § 5 1. lõiget punktiga 10 alljärgnevas sõnastuses: teenuseid ohtlike jäätmete käitlemisel. See tekst on teil muidugi ees ja poleks olnud mõtet seda ette lugeda, kuid ma tegin seda siiski. Parandusettepanek lükati tagasi põhjendusega, mille kandis ette rahandusminister härra Üürike. Lühidalt öeldes kõlas see nii, et sellega ahendatakse maksubaasi. Austatud Riigikogu, neid ettevõtteid, kes üldse on asunud ohtlikke jäätmeid käitlema, on Eestis väga vähe. Neid on kahetsusväärset vähe, neid on isegi ohtlikult vähe. Nüüd me võtame isegi neilt väga vähestelt ära selle tahtmise ja initsiatiivi koguda kokku ohtlikke jäätmeid ja nendega midagi ette võtta. See tähendab seda, et me ise loome tingimused selleks, et ohtlikud jäätmed lihtsalt paisatakse keskkonda. Ma arvan, et me peaksime olema piisavalt õppinud nii viimaste aastakümnete kui ka viimaste päevade kogemustest, kus väga keeruliste ja väga vastuoluliste tegurite koosmõjul läheneb asi looduslikule katastroofile. Viimaseks näiteks teatavasti on Uljaste järv. Ja ei oskagi öelda, keda tuleks tänada, et seal elustik täielikult ei hävinud. Ma siiski usun, et Eesti Vabariigi Riigikogul jätkub niipalju arukust, et ta ei hakka kokku hoidma kümnet krooni ja laseb siis tuulde lennata tuhandeid või isegi kümneid tuhandeid. Sest nende tagajärgede likvideerimine, mis võib kaasneda ohtlike jäätmete loodusesekonda paiskamisega, on väga palju kallim sellest summast, mille võrra maksubaas aheneb tänu meie ettepanekule, mis teie tabelis on nr. 15. Kallid kolleegid! Ma kutsun teid tungivalt üles hääletama selle poolt, et see parandusettepanek läheks sisse, ja et vähemalt praegu, kus neid ettevõtteid, mis tegelevad ohtlike jäätmete käitlemisega, on veel nii vähe, et neid esialgu toetada ja abistada. Aitäh!

10:01 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Sulev Alajõe.

10:01 S. Alajõe

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud eelarve- ja maksukomisjon ja ka teised Riigikogu liikmed! Minu lühikene repliik puudutab § 5 1. lõiget. Kultuurikomisjonilt palus eelarve- ja maksukomisjon sõnastust ja me pakkusime välja sellise sõnastuse, mis oleks olnud loogiline. Ma kordan siinjuures veel kord üle, et haridust ei saada, vaid haridust omandatakse. Ma loodan, et Riigikogu järgnevatel seadustes seda arvestab. Täna tähelepanu eest!

10:01 Esimees

Suur tänu, kolleegid! Kas me lõpetame läbirääkimised? Ei lõpeta. Rein Veidemanni teine aramusavaldis.

10:01 R. Veidemann

Lugupeetud esimees, lubage mul siiski lühidalt oma aramusavaldis välja öelda. "Perioodika" haldusnõukogu esimehena olen ma pidevalt kursis sellega, kuidas toimub meie perioodiliste väljaannete jõudmine lugejateni. Aastaid on tulnud taotleda riigilt dotatsiooni. Nüüd seda pidevalt vähendatakse, nii et me satume teatud mõttes surnud ringi. Me peame vajalikuks, et vähemasti Kultuuriministeeriumi poolt kinnitatud nimekirja alusel vabastataks osa kultuuriväljaannetest käibemaksust. Praegu see surnud ring säilib, dotatsioone vähendatakse ja lõppkokkuvõttes kannatavad selle all kultuuriväljaanded. Ma ei räägi lasteraamatutest, teatmeteostest, mis kõik on siin arvestamata jäetud. Ainsana on arvestatud haridust. Täna!

10:01 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Lembit Arro, teine aramusavaldis.

10:01 L. Arro

Lugupeetud juhataja, lugupeetud Riigikogu! Nii nagu keskkonnakomisjon ja kultuurikomisjon kaitsevad oma ettepanekuid, tahaks mina kaitsta Maaliidu Ühenduse poolt tehtud ettepanekut vabastada mineraalväetised ja taimekaitsevahendid käibemaksust. Põllumees on praegu sellises olukorras, et ei tea, mis üldse saab: põllud upuvad, koristada ei saa, kartul mädaneb. Kevadel võetud riigilaene on talumehel raske tagasi maksta. Samal ajal kui valitsus ei toeta põllumajandust, ei soosi ka loodus põllumajandust, kuigi valitsus räägib, et põllumajandust toetatakse teistpidi, subsiidiumid ja nõnda edasi. Neid senini kahjuks antud ei ole. Ka loodud Maaelu ja Põllumajanduse Krediteerimise Fond ei ole seni veel ühtegi senti andnud põllumajandusele ettevõtluse arendamiseks laenu. On saadud ainult see 40 miljonit, mis kevadel jaotati talumeestele, kuid asi seisab, kuna ka valitsus ei ole vajalikul määral eraldanud sellesse fondi raha. Mineraalväetistega ja taimekaitsevahenditega aga on olukord niisugune, et hinnad on tohutult tõusnud. Kui mineraalväetise ühe kilogrammi hind, tegevaine hind on juba kallim kui kolm kg teravilja, siis ei tasu seda väetist enam üldse osta. Nüüd aga käibemaksuga me tõstame hinda veel. Eestis toodetakse mineraalväetistest põhiliselt ainult superfosfaati, kuigipalju ka lämmastikku, suurem osa väetisi tuleb meil väljast, nii kaaliväetised kui ka lämmastikväetised. Et talumeeste ja meie tootmist siiski kuigivõrd säilitada, on mul ettepanek toetada Maaliidu Ühenduse ettepanekut. Asi on selles, et kui me väetist üldse ei kasuta, siis saagid langevad ja põllumeeste toodangu omahind kasvab veelgi. Te vist kõik teate, kuidas praegu maal olukord on nii paljude kui tuludega. Aitäh!

10:01 Esimees

Suur tänu! Kas on veel kõnepidajaid, sõnavõtjaid? Kas lõpetame läbirääkimised? Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et lõpetada läbirääkimised käsiloleva päevakorrapunkti üle? Selle ettepaneku poolt on 42 Riigikogu liiget, vastu on 3, erapooletuid ei ole. Läbirääkimised on lõpetatud. Kas härra rahandusminister soovib lõppsõna? Ei soovi. Härra Kivistik? Ei soovi. Härra Kranich? Palun!

10:01 H. Kranich

Austatud esimees, lugupeetud kolleegid! Ma tahaksin rõhutada veel paari asja. Kõigepealt vastuseks keskkonnakomisjoni ettepanekule vabastada ohtlike jäätmete töötlemine käibemaksust. Eelarve- ja maksukomisjon ei arvestanud seda seetõttu, et sellise vabastuse korral muutub n. ö. ohtlike jäätmete

sissevedu Eestisse samuti vabastatuks impordi käibemaksust ja seeläbi võiksid Eestis korduda sellised juhtumid, mis juba Tallinnas olid, kus sisseveetud autokummid põlevad Tallinna sadamas. Sellega soodustatakse tegelikult seda, et paljud Euroopa riigid, kes on hädas oma ohtlike jäätmetega, saavad need Eestisse, ning eelarve- ja maksukomisjon ei olnud seisukohal, et Eesti peaks saama ohtlike jäätmete ümbertöötamise kohana kuidagi soodustatud tingimusi. See oli ka põhjus, miks see keskkonnakomisjoni ettepanek tagasi lükati. Teisest küljest on siin kõlanud jällegi üleskutseid pikendada maksuvabastuste loetelu. Ma palun mõelda sellele, et maksuvabastus ei anna tegelikult sellist eelist, nagu näha tahetakse. Käibemaksust vabastamisega seda ei kaasne, sest paratamatult peab sellesama kauba tootja saama tagasi juba omahinnas sisalduva käibemaksu toorainele, käibemaksu tarbitud teenustele. On täiesti mõistetav härra Veidemann mure kultuuri, kirjanduse osas, kuid valdavalt ei ole tegemist siiski mitte otseselt tulu taotlemisega ja kui otsest tulu ei taotle, siis käibemaksust vabastamine ei anna mitte mingisugust efekti. Sellisel juhul nullrentaablusega töötav ettevõtte saab käibemaksuvabastusest ka null senti kasu. Ma arvan, et sellised valdkonnad, mis riigile on väga olulised, see on kultuuriajakirjad, lastekirjandus, peaksid olema ikkagi riigi prioriteet ja riik peaks neid finantseerima vastavate sihtotstarbeliste dotatsioonidega, käibemaksuvabastus oleks siin ainult illusoorne ja ei annaks tegelikke tulemusi. Ma palun selle üle mõelda, kui me asume hääletama. Aitäh!

10:01 Esimees

Suur tänu! Nüüd me Heiki Kranichiga koos arutame läbi parandusettepanekute tabeli. Alustame! Ettepanekud juhtivkomisjonilt. Esimesest kuni kolmeteistkümnenda parandusettepanekuni vastuväiteid ei ole. Maaliidu Ühenduse ettepanek, nr. 14, läheb hääletusele. Kas soovitakse kommenteerida?

10:01 H. Kranich

Ma juba kommenteerisin. Komisjoni seisukoht on, et käibemaksust vabastamine annaks illusoorse efekti ja päris selge on see, et kui väetiste tootmine vabastatakse käibemaksust ja kasumit taotleva ettevõtmisena saaks ta mingisuguse väikese võimaluse hinda alandada, siis müüdaks kaupa ikkagi vastavalt turu ostujõule. Kui turu ostujõud on kõrgem, kui see väike alandus võiks olla, siis tootja vaieldamatult tõstab hinda, kuna tootja on ikkagi orienteeritud kasumi saamisele. Eelarve- ja maksukomisjon ei toeta sellist vabastust

10:01 Esimees

Suur tänu! Paneme hääletusele! Lugupeetud Riigikogu! Kes on Maaliidu Ühenduse parandusettepaneku poolt, tabelis nr. 14? Selle ettepaneku poolt on 16 Riigikogu liiget, vastu on 36, erapooletuid ei ole. See ettepanek ei leidnud toetust. 15. parandusettepanek on esitatud keskkonnakomisjoni poolt, kolleeg Rein Järlik kommenteeris põhjalikult. Kas Rein Arjukesel on protseduuriline ettepanek? Kui komisjoni poolt, siis palun, Rein Arjukese!

10:01 R. Arjukese

Ma palun siiski panna saalis see parandusettepanek hääletusele. Ma natuke täiendaksin seda, mis härra Järlik ütles. See probleem, mida härra Kranich just praegu ette tõi, et sel juhul Eesti võiks muutuda mingite jäätmete ümbertöötamise maaks või, ühesõnaga, riigiks, kuhu neid veetakse sisse, see on teiste seadustega reguleeritav asi. Niisuguste ohtlike jäätmete sissevedu Eestisse saab hoopis keelata või piirata. Aga kui me maksustame niisuguste ohtlike jäätmete käitlemise ettevõtte praeguses olukorras, siis see ikkagi tähendab, et elavhõbedat sisaldavad lambid, patareid ja kõik muu niisugune rämps, ka mürgijäätmed, mis on praegu kogunenud majandite ladudesse, lähevad lihtsalt prügimäele ja seda jälgida on peaaegu võimatu. Kasulikum oleks niisugust ohtlikku olukorda püüda kõrvaldada mõistliku maksusüsteemiga. Ma tänan!

10:01 Esimees

Suur tänu! Heiki Kranich.

10:01 H. Kranich

Ma jääksin eelarve- ja maksukomisjoni seisukoha juurde, kuna seaduses selline vabastus tooks tõepoolest kaasa ohu, et Eestis ohtlike jäätmete ümbertöötamine muutuks just nagu soodustatud

tegevusalaks. Ma arvan, et kui Eestis on vaja n. ö. kodumaiste ohtlike jäätmete ümbertöötamist soodustada, siis selleks on võimalik leida muid soodustavaid viise, aga maksuvabastus ei ole selleks kuigi hea tee ka juba eespool mainitud põhjustel. See lihtsalt ei anna tegelikku efekti.

10:01 Esimees

Suur tänu! Panen hääletusele! Lugupeetud Riigikogu, kes on keskkonnakomisjoni 15. parandusettepaneku poolt? Selle ettepaneku poolt on 31 Riigikogu liiget, vastu on 19, 1 jäi erapooletuks. See ettepanek leidis toetust. 16. parandusettepanek, kultuurikomisjoni poolt, on jäetud arvestamata. Sulev Alajõe.

10:01 S. Alajõe

Komisjoni aseesimees Rein Veidemann on meie parandusettepaneku mõtet kommenteerinud. Komisjon ei ole langetanud kollektiivset otsust selle kohta, kas panna hääletusele. Mina olen Heiki Kranichiga sel teemal vestelnud ja hääletusele panekut ei nõua. Kui aga seda nõuab kultuurikomisjoni liige, siis tuleb panna.

10:02 Esimees

Selge, suur tänu! Paneme hääletusele. Lugupeetud Riigikogu! Kes on kultuurikomisjoni parandusettepaneku, nr. 16, poolt? Selle ettepaneku poolt on 16 Riigikogu liiget, vastu on 27, 4 jäid erapooletuks. See ettepanek ei leidnud toetust. Eelarve- ja maksukomisjoni kui juhtivkomisjoni ettepanekutele 17–29 ei ole vastuväiteid.

10:02 H. Kranich

Siin on väike tehniline viperus, vahepealsed numbrid on puudu, järgmine parandusettepanek on 32.

10:02 Esimees

Õige! Parandusettepanekutele 32–35 ei ole ka vastuväiteid.

10:02 H. Kranich

Ma pean jälle vabandama komisjoni poolt, et 36., 37. ja 38. parandusettepanek on kogemata tulnud sisse komisjoni töövariandist. Parandusettepanek nr. 35, mida me aktsepteerisime, välistab nende parandusettepanekute oleku siin. Ma palun vabandust!

10:02 Esimees

Nii et parandusettepanekud 36, 37 ja 38 võtame maha. Kolleegid, tehke vajalikud parandused. Need lähevad juhtivkomisjoni ettepanekul välja. Parandusettepanekutele 39–53 ei ole vastuväiteid. Kolleegid, kas kellegi parandusettepanekut ei ole unustatud? Kas ma võin käibemaksuseaduse hääletusele panna? Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et võtta vastu käibemaksuseadus? Selle ettepaneku poolt on 52 Riigikogu liiget, vastu on 7, erapooletuid ei ole. Käibemaksuseadus on vastu võetud. Lugupeetud kolleegid, ma tutvustan teile võimalikku töökava. Juhatuse poolt oleks ettepanek korraldada lõunavaheaeg kaheteistkümnest kuni üheni. Kui läheb mõni minut üle, siis vastavalt alustab täiskogu oma tööd mõni minut hiljem. Selle tunni aja sisse peaksid mahtuma lõunasöök ja komisjonide töö. Pärast lõunavaheaega me peame teiega nõu valitsuse pakutud päevakorramuudatuste üle. Asi on selles, et ametisse nimetamisi oleks otstarbekas arutada enne sisulisi küsimusi, kuivõrd lugupeetud kandidaadid on juba siin Riigikogus.

3. 10:00 Maksukorralduse seaduse eelnõu teine lugemine

10:00 Esimees

Kolleegid, võtame arutusele valitsuse poolt esitatud maksukorralduse seaduse eelnõu. Alustame teist lugemist ja ma palun ettekandeks kõnetooli rahandusministri härra Madis Üürikese.

10:00 M. Üürike

Lugupeetud Riigikogu juhatus, lugupeetud Riigikogu liikmed! Teile on teiseks lugemiseks kätte jagatud maksukorralduse seaduse eelnõu. Pärast esimest lugemist on eelnõu tekstis tehtud peamiselt redaktsioonilisi parandusi, arvestades Riigikogu eelarve- ja maksukomisjoni, Maksuameti spetsialistide ja välisekspertide arvamusi. Paragrahvis 7 on avardatud kohalike maksude loetelu. Samas paragrahvis on eraldi lõigetega täpsustatud, kes vastutab kohaliku maksu kogumise eest ja et taoliste maksude kehtestamine ei tohi takistada inimeste, kaupade ja teenuste vaba liikumist. Paragrahvis 12 on sätestatud maksumaksja kohta käiva informatsiooni salastatus. Paragrahvi 15 on täiendatud uue lõikega 2, mis sätestab maksuhalduritena ka kohalike omavalitsuste täitevorganeid, aga ainult kohalike maksude osas. Endisest tekstist on välja jäetud § 24. Mõningaid korrektiive on tehtud ka kaebuste läbivaatamise korras. Nii on § st 37 välja jäetud 1. lõige, mis sätestas maksuvaidlusi läbivaatavad organid, samuti on korrastatud § 38 teksti, mille 2. lõige on üle viidud § 39 1. lõikeks. Välja on jäetud esialgse eelnõu tekstist § 44 kui ebaoluline. Eelnõu teise lugemise teksti lõppsätetesse on lisatud paragrahvid lootusetute maksuvõlgnevuste kustutamise kohta ja selgitused seaduse täitmise kohta. Lähtudes ülaltoodud parandustest, palun seaduseelnõu teisel lugemisel vastu võtta. Ma tänan!

10:00 Esimees

Suur tänu! Millised on küsimused härra ministrile? Kolleeg Eino Tamm.

10:00 E. Tamm

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud härra minister, kas võiksite mõne sõnaga kommenteerida viivise põhimõtte asendamist intressi põhimõttega, mille määra kehtestab rahandusminister? Missugused on suurusjärgud? Või olen ma asjast valesti aru saanud? Aitäh!

10:00 M. Üürike

Ikka on mõeldud samas suurusjärgus kui täna. Kui varem võeti viivist 0,5% päeva eest, siis nüüd on seda vähendatud 0,2% ni. Meil praegu ei ole kavatsust seda muuta, aga kui tulevikus on vaja, siis tuleb see intressina madalamale tasemele viia, aga siis lihtsustatud korras.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Jüri Toomepuu.

10:00 J. Toomepuu

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja, mida mõeldakse lõbustusmaksu all? Peaks vist natuke täpsemalt defineerima, sest kui inimesel on lõbus, kas ta siis peab selle eest maksu maksma? Kas näiteks seks käib maksu alla või ei käi?

10:00 M. Üürike

Ma olen nõus, et seda tuleb juhendis täpsustada.

10:00 Esimees

Suur tänu! Härra minister, tundub, et rohkem küsimusi ei ole. Tänan! Juhtivkomisjoni, eelarve- ja maksukomisjoni nimel teeb kaasettekande kolleeg Heiki Kranich.

10:00 H. Kranich

Lugupeetud esimees, lugupeetud kolleegid! Nagu härra minister rääkis, on seadusesse tehtud mitu muudatust. Suurim muudatus, mis puudutab maksusüsteemi, on see, et kui esialgses eelnõus oli välja pakutud maksusüsteemina nii öelda kolmeastmeline süsteem, kus oleksid olnud riiklikud maksud, riiklikult kehtestatud kohalikud maksud ja kohaliku omavalitsuse poolt kehtestatud maksud, siis nüüd on tegemist ainult kaheastmelisega, see on siis riiklikud ja kohalikud maksud. Sellest tulenevalt on toodud maksudefinitsiooni sisse mõiste, et maks käesoleva seaduse tähenduses hõlmab nii riiklikku kui kohalikku maksu. Mis puudutab kohalike maksude korjamist, nende laekumist ja nende maksude haldamist, siis eelarve- ja maksukomisjonil on olnud põhimõtteliselt kaks erinevat alternatiivi. Üks oleks olnud see, et kohalike maksudega hakkaks tegelema ka Maksuamet, teine variant on see, et Maksuametil on seadusega kohustus tegelda ainult riiklike maksudega ja kohalike maksudega tegeleb

kohalik omavalitsus, kusjuures see ei välista kohaliku omavalitsuse kokkulepet Maksuametiga. Kohalike maksude puhul on viidud sisse vägagi põhimõtteline säte, s.o. § 7 4. lõige, mis kõlab: "Volikogude poolt kehtestatavad maksud ei tohi takistada inimeste, kaupade ja teenuste vaba liikumist." Sama paragrahvi 1. lõikes on öeldud, et kohalikke makse on õigus kehtestada ainult oma haldusterritooriumil. Ettevõtetele ja teistele juriidilistele isikutele ning oma haldusterritooriumi elanikele toob see kaasa selle, et kohalikel omavalitsustel ei ole õigust kehtestada selliseid makse n. ö. läbiliikuvatele inimestele, kehtestada n. ö. silla ületamise maksu või midagi muud sarnast. Küllalt uus põhimõte tuleb sisse parandusettepanekuga nr. 31, kus Valve Kirsipuu ja Ignar Fjuk teevad ettepaneku sätestada ka juriidilise isiku kui vastutava isiku varaline vastutus tahtliku maksuvõlgnevuse tekitamise korral. Sellisel juhul jätame ta vastutavaks oma varaga. Seaduse selles variandis on ühtlustatud sanktsioone selliselt, et mõne lisatud lõiguga on toodud välja selged erinevused n. ö. tahtmatu vähem maksmise korral ja teadliku ehk tahtliku vähem maksmise korral. Eelarve- ja maksukomisjon leiab, et antud eelnõu on vastuvõtmiseks küps ja teeb ettepaneku see nüüd teisel lugemisel vastu võtta.

10:00 Esimees

Suur tänu! Millised on küsimused kolleeg Kranichile? Kolleeg Krista Kilvet.

10:00 K. Kilvet

Ma tänan! Härra Kranich, te küll vihjasite § 7 4. lõikele, kuid ma tahan siiski otsesõnu teada, kas see puudutab ka Saaremaale sissesõidu maksu.

10:00 H. Kranich

Jah, kindlasti puudutab see Saaremaale sissesõidu maksu ja selle seaduse järgi oleks siis kohalikul omavalitsusel keelatud kehtestada makse, mis takistaksid inimeste liikumist nende territooriumil.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas meil on veel küsimusi kolleeg Heiki Kranichile? Kolleeg Katrin Linde.

10:00 K. Linde

Tänan, härra esimees! Minul on niisugune küsimus, et kas lisa tulumaks ei oleks pidanud olema sidekriipsuga või üks sõna. Minu meelest ei ole see punkt eesti keeles korrektne.

10:00 H. Kranich

Siin on mõeldud seda, et on olemas riiklik tulumaks ja nn. lisatulumaksu siis ei ole. Suulises kõnes on väga raske pidada sõnade vahel sellist vahet, et oleks arusaadav, kas sõna vahel oleks vahe või mitte. See on keele kasutamise küsimus. Ma arvan, et antud formuleering väljendab täpselt selle maksu eesmärki. See on tulumaks, mis kehtestatakse lisaks juba olemasolevale riiklikule tulumaksule.

10:00 Esimees

Suur tänu! Tundub, et rohkem küsijaid ei ole. Tänan! Kolleegid, ma avan läbirääkimised. Kas meil on kõnepidajaid, sõnavõtjaid? Kas me loeme läbirääkimised peetuks ja lõppenuks? Läbirääkimised on lõppenud. Kas härra rahandusminister soovib lõppsõna? Ei soovi. Kolleeg Heiki Kranich? Ei soovi. Võtame, kolleegid, ette parandusettepanekute tabeli ja ma paluksin Heiki Kranichi endale appi. Esimest parandusettepanekut, mille on esitanud kolleeg Ülo Laanoja, on arvestatud. Eelarve- ja maksukomisjoni ettepanek, nr. 2, on arvestatud. Kolleegide Ignar Fjuki, Tõnu Tepandi ettepaneku ja ka Tiit Kääbini arvamuse kohta puudub komisjonil ühine seisukoht.

10:00 H. Kranich

Selgitan. Siin on tegemist sõna "maksuhaldur" kasutamisega. Mitme komisjoniliikme arvates ei olnud sõna "maksuhaldur" just kõige parem selles seaduses. Pankrotihaldurit me kasutasime üksikisiku suhtes, maksuhalduri all aga mõeldakse asutust. Komisjoniliikmed püüdsid omalt poolt pakkuda välja paremat sõna. Praeguse maksuhalduriks nimetatud asutuse nimetamiseks pakuti välja

maksukorraldaja. Siin tekkis mitmesuguseid tõlgendusi. Kuid sõna "maksukorraldaja" võib samaaegselt kasutada nii üksikisiku kui asutuse puhul. Nii et komisjon ei pidanud võimalikuks selles küsimuses hääletada. Küsimus otsustati tuua Riigikogu ette.

10:00 Esimees

Kolleegid, kui meie ei soovi läbi hääletada, siis jääb eelnõus toodud tekst. Me ei soovi. Neljas parandusettepanek, mille on esitanud kolleeg Ülo Laanoja, on jäetud arvestamata. Kuna Ülo Laanoja meil täna kohal ei ole, tuleb läbi hääletada. Lugupeetud Riigikogu! Kes on Ülo Laanoja parandusettepaneku poolt, tabelis nr. 4? Selle ettepaneku poolt on 10 Riigikogu liiget, vastu on 20, 6 jäid erapooletuks. See ettepanek ei leidnud toetust. Sama käib ka viienda parandusettepaneku kohta, mille autor on samuti kolleeg Ülo Laanoja. Mul tuleb see hääletusele panna.

10:00 H. Kranich

Siin ma lisaksin niipalju, et seoses nende muutustega, mis on tehtud, ei olnud võimalik neid lihtsalt arvesse võtta, kuna mindi üle kolmetasandiliselt maksustamiselt kahetasandilisele. Need ettepanekud lähtusid esimesest tekstist, nii et seda lihtsalt tehniliselt ei olnud võimalik arvesse võtta.

10:00 Esimees

Aitäh! Lugupeetud Riigikogu! Kes on Ülo Laanoja viienda parandusettepaneku poolt? Selle ettepaneku poolt on 3 Riigikogu liiget, vastu on 32, 6 jäid erapooletuks. See ettepanek ei leidnud toetust. Juhtivkomisjoni parandusettepanekut, nr. 6, on arvestatud, nr. 7 on arvestatud, nr. 8 on arvestatud. Keskkonnakomisjoni ettepanekut, nr. 9, on arvestatud. Ülo Laanoja ettepanekut, nr. 10, on arvestatud. Juhtivkomisjoni ettepanekut, nr. 11, on arvestatud. Nr. 12 on arvestatud, nr. 13, Ülo Laanoja ettepanekut on arvestatud, vastuväiteid ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanekuid, nr. 14–22, on arvestatud. Ülo Laanoja ettepanekut, nr. 23, ei ole arvestatud, tuleb panna hääletusele. Kolleegid, me tehnika kipub meid kohati alt vedama. Meil tuleb läbi viia uus kohaloleku kontroll. Kohal on 69 Riigikogu liiget, puudub 32. Lugupeetud Riigikogu, ma panen hääletusele kolleeg Ülo Laanoja parandusettepaneku, nr. 23. Lugupeetud Riigikogu, kes on Ülo Laanoja parandusettepaneku poolt? Selle ettepaneku poolt on 11 Riigikogu liiget, vastu on 29, 6 jäid erapooletuks. See ettepanek ei leidnud toetust. Juhtivkomisjoni ettepanekuid, nr. 24–30, on arvestatud. Kolleegide Valve Kirsipuu ja Ignar Fjuki ettepanekut, nr. 31, on arvestatud. Juhtivkomisjoni ettepanekuid, nr. 32–55, on arvestatud. Kas on kõik? Lugupeetud kolleegid, Riigikogu liige Tiit Arge teeb ettepaneku katkestada maksukorralduse seaduse teine lugemine pärast parandusettepanekute läbihääletamist. Selle ettepaneku pean ma panema hääletusele. Tiit Arge ei ütelnud väga selgelt argumente. Lugupeetud Riigikogu, kes on kolleeg Tiit Arge ettepaneku poolt arutelu katkestada? Selle ettepaneku poolt on 5 Riigikogu liiget, vastu on 44, 5 jäid erapooletuks. See ettepanek ei leidnud toetust. Kolleeg Daimar Liiv teeb ettepaneku suunata maksukorralduse seaduse eelnõu kolmandale lugemisele. Selle ettepaneku panen ka hääletusele. Daimar Liiv, palun!

10:00 D. Liiv

Aitäh! Lugupeetud Riigikogu liikmed, ma tegin selle ettepaneku sellepärast, et see seadus jõustub alles 1994. aasta 1. jaanuaril ja teiseks jõudis see eelnõu lauale täna hommikul ning enamuse Riigikogu liikmeid ei ole jõudnud sellega tutvuda. See on äärmiselt oluline eelnõu. Olgugi et ma praegu hääletasin enamiku parandusettepanekute poolt, ma tunnen, et ma ei ole valmis seda eelnõu tervikuna sellises staadiumis arutama Ma tänan!

10:00 Esimees

Komisjoni nimel on sõna Valve Kirsipuul.

10:00 V. Kirsipuu

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed, kaasa arvatud lugupeetud Daimar Liiv! Seaduseelnõu on Riigikogu menetlusse antud juunikuul. On olnud aega vaadata üksipulgi, missugused need seadusesätted ja paragrahvid on. Mul tekib küsimus, miks seda ei ole tänini tehtud. Kui tehakse praegu vaheaeg, siis tegelikult tähendab see seda, et tullakse uute ettepanekutega välja, mis ei ole võib-olla üldse asjakohased. Mis puudutab seda kirja, mis täna hommikul on saadetud härra Nugisele

Tööstuse Keskliidu ja teiste inimeste poolt, siis oli nendel täpselt samuti teada, et maksukorralduse seadus on menetlusse antud juunis, ja ärgata sellel hommikul, kui see tuleb teisele lugemisele, ja öelda, teate, me ei ole seda näinud, ei ole argument, et katkestada lugemist või selle vastuvõtmist edasi lükata. Ma teen ettepaneku panna Daimar Liivi ettepanek hääletamisele ja võimaluse korral täna siiski see seadus vastu võtta.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas Mihkel Pärnoja soovib vaheaega?

10:00 M. Pärnoja

Jah, 4 minutit.

10:00 Esimees

Vaheaeg 4 minutit. Vaheaeg

10:00 Aseesimees T. Kelam

Kolleegid, vaheaeg on läbi. Kohaloleku kontroll. Kohal on 68 Riigikogu liiget, puudub 33. Ma panen hääletusele kolleeg Daimar Liivi ettepaneku suunata maksukorralduse seaduse eelnõu kolmandale lugemisele. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et suunata maksukorralduse seaduse eelnõu kolmandale lugemisele? Selle ettepaneku poolt on 14 saadikut, vastu hääletas 42, 2 jäid erapooletuks. Ettepanek on tagasi lükatud. Kolleegid, kas ma võin seaduseelnõu panna lõpphääletusele? Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et võtta vastu maksukorralduse seadus? Seaduse vastuvõtmise poolt on 51 saadikut, vastu on 5, 2 jäid erapooletuks. Maksukorralduse seadus on vastu võetud. Kolleegid, vaheaeg on kella 13 ni. Vaheaeg

10:00 Aseesimees

Jätkame istungit. Kohaloleku kontroll. Kohal on 61 Riigikogu liiget, puudub 40. Kvoorum on olemas.

4. 10:00 Tolliseaduse eelnõu teine lugemine

10:00 Aseesimees

Jätkame kolmanda päevakorrapunktiga. See on valitsuse esitatud tolliseaduse eelnõu teine lugemine. Ma paluks ettekandeks kõnetooli rahandusministri härra Üürikese.

10:00 M. Üürike

Lugupeetud Riigikogu juhatus, lugupeetud Riigikogu liikmed, teisele lugemisele on esitatud Eesti tolliseaduse eelnõu. Kahe lugemise vahelisel ajavahemikul on eelnõu korduvalt arutatud Riigikogu majandus- ja põllumajanduskomisjonis ning selles on tehtud mitmeid täiendusi. Enamik tehtud täiendustest on täpsustava ja redaktsioonilise iseloomuga, mille eesmärgiks on tagada teksti ühene mõistmine. Siiski on eelnõu läbivaatamisel Riigikogu komisjonis tehtud ka mõned põhimõttelised täiendused. Eelnõu § 1 on täiendatud tollitrassi mõistega, mis oli eelnõus kasutusel, kuid defineerimata. Eelnõu § 39 on lisatud lõige, mis kohustab sadama, raudtee- ja lennujaama ametiisikuid informeerima tolli saabuvatest kommertsveokitest ning keelama kõik kaubalaadimised ilma tolli loata. Täiendus on vajalik, et tolli järelevalve all olevat kaupa ei võetaks kasutusele enne impordimaksude tasumist või kindlate tagatiste andmist tollile nende tasumise kohta. Sama eesmärgi teenib eelnõu § le 22 lisatud uus lõige, mille kohaselt tollijärelevalve all oleva kaubaga võib teostada ainult tollile deklareeritud ja tolli poolt aktsepteeritud toiminguid. Kolmandaks. Eelnõu § le 44 on lisatud lõige, mille alusel enne isiku tolliläbivaatust on isikuga samast soost tolliametnikul õigus välise kompamisega veenduda, et isik ei kannu riiete all relva. Isikule, kelle tolliläbivaatust teostatakse, annab täiendava garantii samasse paragrahvi lisatud säte, mille kohaselt isiku tolliläbivaatuse juures võib viibida tema poolt valitud tunnistaja. Neljandaks. Tuginedes Eesti Panga seadusele, on eelnõu § s 52 sätestatud, et impordi- ja ekspordimaksudega ei maksustata vara, mida toimetatakse üle tollipiiri seoses Eesti Panga kui riigi keskpanga tegevusega raha emiteerimisel ning riigi vääringu stabiilsuse tagamiseks. Ja lõpuks, kõige

tähtsamaks muudatusettepanekuks on tolliseaduse rikkumisel samade sanktsioonide rakendamine füüsilistele ja juriidilistele isikutele. Majandus- ja põllumajanduskomisjoni poolt tehtud ettepanekul sisseviidud muudatus muudab võitluse tolliseaduse rikkumistega lihtsamaks, kuna see võtab võimaluse manipuleerida füüsilise ja juriidilise isiku erinevate vastutusmääradega. Ma tänan! Minuga on kaasas Tolliametist härra Velling ja rahandusministri jurist härra Kivistik ning me kõik oleme valmis vastama teie küsimustele.

10:00 Aseesimees

Suur tänu, härra Üürike! Kas on küsimusi ettekandjale? Mulle tundub, et küsimusi ei ole. Ma tänan härra ettekandjat! Kaasettekandeks juhtivkomisjoni poolt on sõna härra Toivo Jürgensonil, kes esindab majandus- ja põllumajanduskomisjoni. Palun!

10:00 T. Jürgenson

Suur tänu, härra eesistuja! Lugupeetud Riigikogu! Majandus- ja põllumajanduskomisjoni väljakuulutatud tähtajaks Riigikogu liikmete poolt parandusettepanekuid ei laekunud. Komisjonil olid oma töö käigus kasutada Riigikogu juriidilise osakonna märkused ja samuti oli väga viljakas koostöö nii Rahandusministeeriumi, Justiitsministeeriumi kui ka Tolliameti esindajatega. Härra minister mainis põhilisi muudatusi, mis viidi eelnõusse sisse komisjoni poolt. Võib-olla ma juhin Riigikogu tähelepanu veel mõnele põhimõttelisele muutusele. Näiteks § s 43, kus on juttu isiklike asjade tolliläbivaatusest, lisas komisjon nõude kahe manuka juuresoleku kohta, juhul kui omanik keeldub tolliläbivaatuse juures olemast. Samuti juhin teie tähelepanu VII peatüki § le 51, kus pärandvara ja ümberasuja vara, mis üldjuhul on maksustatud, on vabastatud ekspordi- ja impordimaksust. See vabastus ei kehti sel juhul, kui on tegemist kaubanduslikel eesmärkidel imporditava või eksporditava kaubaga. See on siis uus 3. lõige. Samuti on uus § 52, kus on juttu tollisoodustustest. Selle paragrahvi 1. lõikest härra minister rääkis, kuid ma juhiks tähelepanu ka 2. lõikele, mis samuti on uus. Teine lõige vabastab maksudest valuuta ja väärtpaberid, kusjuures tollivormistuse korra kehtestab Eesti Pank. Majanduskomisjon pidas vajalikuks selle põhimõtte selget fikseerimist just selles seaduses, mis annaks täiendava garantii ja usaldatavuse meie rahale ja majanduspoliitikale, samuti vähendaks soovi valuuta liikumist varjata ja me saame selle tulemusena lõppkokkuvõttes parema tollistatistika, mis peegeldab ka valuuta ja väärtpaberite liikumist. Siis oli juba juttu sellest suurest põhimõttelisest täiendusest, mis seab vastutuse tollieeskirja rikkumise eest võrdsetele alustele nii füüsilistele kui juriidilistele isikutele. See on väga tähtis muudatus, kuna meie suhteliselt liberaalses majandussituatsioonis on vahetegemine juriidilise ja füüsilise isiku vahel meie arust ainult segadust tekitav. Loomulikult tuleks siin seda mehhanismi natukene täpsustada. Sellest loogikast lähtudes on siis viidud sisse muudatused § des 59 ja 60, samuti rakenduspeatükis. Paragrahvi 60 4. lõikes on täiendatud veoki erikonfiskeerimise protseduuri ja seda otsustab halduskohtunik, kusjuures veoki erikonfiskeerimine on kohustuslik, kui veok on eriliselt ümber ehitatud keelatud kauba transportimiseks. Seda kohustuslikku nõuet esialgses variandis ei olnud. Samuti on § 68 2. lõikesse tehtud täiendus, mis lubab kauba või veoki tasuta üleandmist ministri poolt kehtestatud korras tervishoiu- ja sotsiaalsfääri asutustele. See põhimõte puudus esialgses variandis. Komisjon veendus, et antud seaduseelnõu on suhteliselt komplitseeritud. Mõningad kohad vajavad täpsustamist. Võib-olla oleks juurdluse käigus vaja rakendada ka prokuratuuri järelevalve võimalust, samuti tuleks teha sanktsioonide osas täiendusi. Sellest lähtudes komisjon leiab, et pärast parandusettepanekute läbihääletamist tuleks antud seaduseelnõu lugemine veel kord katkestada ja komisjon heameelega ootaks siis teie parandusettepanekuid 6. septembriks kella 10 ks hommikul, et seaduseelnõu septembrikuus vastu võtta. Suur tänu!

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi kaasettekandjale? Näib, et küsimusi ei ole. Ma tänan, härra Jürgenson! Avan läbirääkimised. Kes soovib arvamust avaldada antud päevakorrapunktis? Mulle paistab, et soovijaid ei ole. Kas me võime kokku leppida, et läbirääkimised on lõppenud? Keegi ei vaidle vastu. Läbirääkimised on lõppenud. Kas autor, härra Üürike, soovib lõppsõna? Ei soovi. Härra Toivo Jürgenson? Ei. Asume läbi vaatama muudatusettepanekuid. Ma palun härra Toivo Jürgensoni kõnepulti. Pärast seda, kui me muudatusettepanekutega oleme kas nõustunud või mitte, arutelu katkestatakse ja jätkame juhtivkomisjoni poolt pakutud tähtajal. Toivo Jürgenson, kas sa iseloomustaksid neid muudatusettepanekuid?

10:00 T. Jürgenson

Muudatusettepanekuid, nagu te näete, on esitanud vaid majandus- ja põllumajanduskomisjon ja need on viidud ka teksti sisse. Tekstis on need muudatused alla joonitud. Nii härra minister kui mina viitasime oma sõnavõttus neile põhimõttelistele muutustele, mis on seaduseelnõu teksti sisse viidud, ja need parandusettepanekud seda sisaldavadki. Ma arvan, et kui keegi nõuab mõne ettepaneku hääletamist, siis ma kommenteerin seda, mille vastu huvi tuntakse. Või kommenteerida kõiki?

10:00 Aseesimees

Vaatame need igaks juhuks läbi ja kui kellelgi on küsimusi või proteste või soovetakse hääletamist, siis me saame seda teha. Kõik 67 on majandus- ja põllumajanduskomisjoni muudatusettepanekud ja kõiki on ka arvestatud. Kas me võime järeldada, et seda muudatusettepanekute tabelit on aktsepteeritud? Kellelgi ei ole proteste. Ma tänan! Kuna juhtivkomisjon on otsustav niisuguste asjade arutelul, siis komisjoni ettepanek on arutelu katkestada. Uusi muudatusettepanekuid oodatakse 6. septembriks kella 10 ks. Kolleegid, on ettepanek võtta nüüd järgmisena arutusele valitsuse poolt täiendavalt pakutud päevakorrapunktid. Need oleksid siis seaduseelnõu Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmise kohta ja kolme ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise kohta. Olav Anton, palun!

10:00 O. Anton

Aitäh, härra aseesimees! Juhiksin tähelepanu, et peaks täitma kodukorraseaduse § 56 teist lauset, kus arutelu katkestamisele peab kaasnema otsus arutelu jätkamise aja kohta. See jäi tegemata.

10:00 Aseesimees

Suur tänu! See on tõepoolest tegemata. Ja ma paluks härra Toivo Jürgensoni pakkuda välja tolliseaduse arutelu jätkamise tähtaeg.

10:00 T. Jürgenson

Järgmisel istungil pärast 6. septembrit.

10:00 Aseesimees

Ma saan aru nii, et on ettepanek jätkata esimesel Riigikogu korralisel istungjärgul. Kas kolleeg Anton soovib ütelda veel midagi? Palun!

10:00 O. Anton

Ma sõandaksin täpsustada, et see on nüüd härra Jürgensoni isiklik arvamus, sest komisjoni otsus, nagu ma aru saan, puudub, aga jumal sellega. Ka nii tehakse pretsedente. Aitäh!

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Kahjuks meil teist pädevat arvamust pole praegu käepärast, aga ma eeldan, et me tõepoolest võime fikseerida tähtajaks Riigikogu esimese korralise istungjärgu.

5. 10:00 Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine**10:00 Aseesimees**

Jätkaksime siis valitsuse poolt esitatud päevakorrapunktidega ja asuksime arutama Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmise seaduse eelnõu. Ettekande teeb meile härra riigisekretär Ülo Kaevats.

10:00 Ü. Kaevats

Härra juhataja, lugupeetud Riigikogu! Kohalike omavalitsuste volikogude valimiste eel oleme viimastel nädalatel tegelnud põhiliselt alevite staatuse korrastamisega. Täna on valitsusel teile pakkuda Kohtla-Järve linna territooriumi haldusjaotuse muutmise seaduse eelnõu. Muutmist on taotlenud Kohtla-Järve Linnavolikogu. Seletuskirjas on kõik põhiline kirjas, ma rõhutan siit paari-kolme momenti. Kohtla-Järve

linna territooriumi haldusjaotus on praegu väga segane ja ositi väga erineva staatusega. Praeguse seisuga kuuluvad sinna Kohtla-Järve linn kui vabariikliku staatusega linn, Kiviõli linn ning Kohtla-Nõmme ja Püssi alev, mis omavad omavalitsuslikku staatust. Viivikonna alev on iseseisva haldusüksusena, kuid omavalitsusliku staatusega, sest ta ei ole seda taotlenud, ning Ahtme linn ja Somp, Kukruse, Oru alev kui territoriaalsed üksused omavalitsusliku staatusega ning esinduskoguta. Esitatud eelnõu kolmest esimesest punktist kaks ja pool käsitlevad Viivikonna asula staatuse muutmist. Viivikonna rahvasaadikute nõukogu ei ole taotlenud vastavalt kehtivale korrale Vabariigi Valitsuselt omavalitsuslikku staatust ja soovib liituda Kohtla-Järvega kas asumi või linnaosana. Valitsus teeb Riigikogule ettepaneku see küsimus niisugusel kujul lahendada. Pisut keerulisem on lugu Ahtme, Somp, Kukruse ning Oru aleviga. Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi 1991. aasta 24. oktoobri seadlusega nähti ette Ahtme linna, Somp ja Kukruse alevi taastamine ning Oru alevi moodustamine iseseisvate haldusüksustena Kohtla-Järve linna koosseisus. Väga erinevatel põhjustel, millest peamised on majanduslikud põhjused, ei ole siiani nimetatud haldusüksuste piire fikseeritud, ei ole lahendatud nende taastamise või moodustamisega seonduvaid probleeme, mida see seadus nõudis. Ei ole valitud ka esinduskogu ja selle tulemusena taotleb Kohtla-Järve Linnavolikogu valitsuselt ja valitsus Riigikogult, et tunnistataks kehtetuks see 1991. aasta 24. oktoobri Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus. See annaks võimaluse läbi viia nii Kohtla-Järvel kui omavalitsusliku staatusega omavalitsuslikus üksuses volikogu valimised. Ja eriti tahaksin ma rõhutada esitatud eelnõu punkti 4, mis kohustab Vabariigi Valitsust lahendama ühe aasta jooksul Kohtla-Järve territooriumil eraldi asuvate asumite edasist staatust käsitlevad probleemid. Praegune valimiste-eelne ajakava ei võimalda omavalitsuslikku staatust nimetatud neljale üksusele anda, lihtsalt eeltööd ei ole jõudnud nii kaugele. Ma tuletan veel meelde, et 28. august on valimisringkondade moodustamise viimane tähtaeg, nii et valitsus taotleb seda eelnõu seadusena juba täna vastu võtta. Aitäh!

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi? Tiit Käbin, palun!

10:00 T. Käbin

Täna! Ma saan aru probleemi keerukusest ja sellest, et enne kohalikke valimisi on vaja leida lahendused, aga minnes tagasi Ülemnõukogu Presiidiumi vastava akti juurde, siis oli selle mõtte lõhkuda Kohtla-Järve kui kunstlik konglomeraat, mis ühendab tegelikult omavahel mitte millegagi seotud asumeid. Praegu me läheme jälle selle olukorra taastamisele, mis oli 5, 10, 15, 20 aastat tagasi. Kas see on õige? Võib-olla on veel mõni teine lahendus, kuigi aasta jooksul on ette näha nende asumite staatuse lahendamine. Ilmselt tuleks vaadata tulevikku selle pilguga, et viia edasi seda, mida Ülemnõukogu Presiidium alustas. Täna!

10:00 Ü. Kaevats

Aitäh! Härra Käbin, ma olen sinu sõnumiga täiesti päri. Tõepoolest, see on samm tagasi haldusjaotuse, edaspidise loomuliku haldusjaotuse kujunemise teel, aga praegu on tõepoolest reaalne olukord niisugune, et järelejäanud paari-kolme päeva jooksul ei olda seal valmis valimisi läbi viima. Härra juhataja ei ole veel öelnud, et selles punktis on ka kaasettekandja, nimelt Kohtla-Järve linnapea härra Kalmaru, kes oma vastuses hea meelega detailiseeriks neid nüansse.

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Kolleeg Olav Anton.

10:00 O. Anton

Aitäh, härra aseesimees! Austatud riigisekretär, ma saan aru, et siin seaduseelnõu tekstis on viga. 28 peaks olema 24, mida te möödaminnes mainisite, kuid minu küsimus on sellesama Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse kohta. Kas te oskate vastata, miks ei ole seda seadlust Riigi Teatajas? See oleks nagu mingi salajane seadlus.

10:00 Ü. Kaevats

Ma pean ütlema, et mulle on see uudis. Ma ei oska kommenteerida seda. Võib-olla härra Kalmaru oskab ka selle kohta midagi öelda, aga ta raputab ka pead.

10:00 Aseesimees

Aitäh! On veel küsimusi? Toomas Alatalu.

10:00 T. Alatalu

Lugupeetud eesistuja, lugupeetud härra riigisekretär! Mul oleks täpsustav küsimus. See, et antakse aega veel üks aasta, kas see tähendab seda, et peetakse silmas, et aasta pärast toimuksid seal ka uued kohalikud valimised? Aitäh!

10:00 Ü. Kaevats

See võib tähendada seda, aga ei pruugi tähendada. Loomulikult saab küsimuse lahendada üksnes valitsuse ja Riigikogu koostöös. Siin on antud ainult ülesanne, et sellega tegelda ja selle lahenduseni jõuda, aga missugusel kujul see lahendus realiseerub, seda punktis 4 öeldud ei ole.

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Krista Kilvet.

10:00 K. Kilvet

Suur aitäh! Ma saan täiesti aru kimbatuses ja ühinen selle murega. Härra Kaevats, te ütlesite, et valitsus soovib, et täna Riigikogu selle seaduse vastu võtaks, aga see on seadus, mis vajab kahte lugemist.

10:00 Ü. Kaevats

Jah, probleem on tõesti olemas. Komisjon arutas võimalust teha täna ka teine lugemine ja ma arvan, et härra Jürgenson komisjoni esindajana puudutab seda protseduurilist külge oma kaasettekandes lähemalt.

10:00 Aseesimees

Ma täpsustan. See lahendusvariant on tõepoolest juhtivkomisjoni esitada ja ma juhin tähelepanu sellele, et meil on täna erakorraline istungjärg, järelikult meil on võimalus mitte kasutada tavalise istungjärgu reegleid. Nii et see võimalus on. Suur tänu, härra Kaevats, rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandeks autori poolt on sõna Kohtla-Järve linnapeal härra Ain Kalmarul.

10:00 A. Kalmaru

Lugupeetud aseesimees, lugupeetud Riigikogu! Kohtla-Järve linna tänasest koosseisust on lahkunud Kiviõli, Püssi, Kohtla-Nõmme ja Jõhvi. Kohtla-Järve Linnavolikogu ettepanek on säilitada Kohtla-Järve linn, kuhu linnaosadena kuulusid Järve, Ahtme, Somp, Oru, Kukruse ja Viivikonna. Põhjused on linnavolikogu arvates nii poliitilised kui ka sotsiaalmajanduslikud. Need linnaosad ei ole rahvuslikult homogeensed ega ühtlase majandusliku arengutasemega. See kooslus suudaks teatud määral lahjendada seda tugevat välismaalaste mõju, mida on mõnes linnaosas, ma nimetaksin eelkõige Ahtmet, Viivikonda ja Somp. Sotsiaalmajanduslikku külge vaadates oli kogu linnaosa areng möödunud aastakümnel koondunud Ahtmesse ja sellest kujunes linna kõige töövõimelisema elanikkonna magamistuba. Praktiliselt on see linnaosa koht, kuhu on elama asunud suur osa kaevuritest. Teised linnaosad on oma arengus oluliselt maha jäänud. Pealegi on need väikesed linnaosad, millest siin juttu oli, siiani olnud "Eesti Põlevkivi" haldusalas. Elamufond on seal olnud täielikult ametkondlik ja nendel linnaosadel puudub igasugune traditsioon omavalitsuseks. Nad olid nagu "Eesti Põlevkivi" väikesed ripatsid. Ma arvan, et selle aja jooksul, mis praegune linnavalitsus ja volikogu on töötanud, on olulised muudatused seal toimunud, aga need muudatused on kaugel sellest, et olukorda normaliseerida. Praegu antakse Kohtla-Järve linnale üle "Eesti Põlevkivi" elamufond ja selle baasil me alles saame hakata omavalitsuslikke struktuure looma ja omavalitsuse traditsiooni välja kujundama. Need on kaks põhilist põhjust, miks me taotleme nende linnaosade ühendamist ühtseks Kohtla-Järve linnaks. Minu poolt kõik.

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi härra Kalmarule? Toomas Alatalu, teine küsimus.

10:00 T. Alatalu

Lugupeetud härra linnapea, ma siiski tuleksin tagasi selle § 4 juurde, sest ma ei saanud valitsuse esindajalt päris täpset vastust. Staatust käsitlevad probleemid on siin sõnastatud küllaltki ebamääraselt. Kas teid selle punkti niisugune formuleering rahuldab? Kas te olete kindel, et näiteks aasta pärast ei võeta sellesama formuleeringu all vastu mingi otsus, mis kahjustaks tegelikult linna huve? Aitäh!

10:00 A. Kalmaru

Ma arvan, et see võib tõesti nii juhtuda, kui linnavolikogu ja -valitsus kujunevad niisugusteks, mis ei rahulda Eesti valitsust. Praegu näiteks on Ahtme linnaosa rahvuslik koosseis selline, et uue Sillamäe tekkimist on praktiliselt võimatu vältida. Nii et see formuleering rahuldab mind.

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Mulle tundub, et küsimusi rohkem ei ole. Ma tänan, härra Kalmaru! Kaasettekandeks juhtivkomisjoni poolt on sõna kolleeg Kalle Jürgensonil.

10:00 K. Jürgenson

Lugupeetud juhataja, lugupeetud Riigikogu! Mul ei ole enam palju lisada härra Kaevatsi ja härra Kalmaru poolt öeldule. Komisjon arutas täna teile esitatud Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmise seaduse eelnõu ja leidis, et esimeseks lugemiseks on see küps ja on nõus esimese lugemise lõpetamisega. Nimetatud linnas on tõesti tekkinud mitu probleemi, mis vajavad enne eelseisvaid valimisi lahendamist. Nagu siin juba märgiti, viib meid § s 3 nimetatud õigusaktide tühistamine tõesti sammu tagasi Kohtla-Järve linna detsentraliseerimisel, kuid praegu on see vältimatu, et luua selgust haldusüksuste staatuse küsimuses, samuti küsimustes, mis seostuvad Viivikonna alevi rahvasaadikute nõukogu volituste lõpetamise ja tema liitmisega Kohtla-Järve koosseisu. Tahaks juhtida teie tähelepanu ühele trükiveale. Paragrahvis 3 antud Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus on 24. oktoobrist, nii nagu seisab juurdelisatud seletuskirjas. Paragrahvi 4 osas kahtluste ärahoidmiseks tahaks märkida seda, et nimetatud küsimuste lahendamine selle aasta jooksul on seotud siis juba haldusterritooriumi, sel juhul Kohtla-Järve linna haldusterritooriumi piiride muutmisega ja vastavalt kehtivale korrale saab see toimuda seaduse kaudu, seega kindlalt seotuna Riigikoguga. Mis puudutab nimetatud eelnõu lugemist täna, siis komisjon toetab esimese lugemise lõpetamist ja parandusettepanekuid sooviks saada täna ühe tunni jooksul. Et täna veel minna teisele lugemisele, teeb komisjon Riigikogu juhatajale vastava ettepaneku. Aitäh!

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Tundub, et küsimusi ei ole. Juhtivkomisjon on soovitanud esimese lugemise lõpetada ja esitada parandusettepanekud ühe tunni jooksul. Mis kellaks siis, täpsustame?

10:00 K. Jürgenson

Praegu on 13.51, palun 14.51 parandusettepanekud maaelu ja regionaalpoliitika komisjoni. Aitäh!

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Esimene lugemine on lõppenud.

6. 10:00 Sirje Aitseni Viru Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise seaduse eelnõu esimene lugemine

10:00 Aseesimees

Kolleegid, asume arutama kolme järgmist päevakorrapunkti. Need puudutavad ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamist ja me alustaksime seaduseelnõust Sirje Aitseni nimetamise kohta Viru Ringkonnakohtu esimehe ametisse. Ettekande teeb meile justiitsminister härra Kaido Kama. Palun!

10:00 K. Kama

Austatud juhataja, lugupeetud Riigikogu! Parlamendi poolt vastuvõetud kohtupidamise seaduste järgi peab Eesti kohtumõistmine 15. septembril muutuma kaheastmelisest kolmeastmeliseks, s.t. 15. september on see kuupäev, millal peavad käivituma ringkonnakohtud, mida nüüd Eestis hea mitu aastakümnet vahepeal olnud ei ole. Selleks et ringkonnakohtud käivitada, on vaja nimetada ametisse ringkonnakohtunikud ja nende kohtunike hulgast peab parlament nimetama ringkonnakohtu esimehe, nii nagu seda näeb ette kohtute seaduse § 20. Ja selle ülesande täitmiseks olen esitanud kooskõlastatult Riigikohtuga Viru Ringkonnakohtu esimehe kandidaadiks proua Sirje Aitseni. Proua Sirje Aitsen on sündinud 1952. aastal, lõpetanud Tartu Ülikooli 1975. aastal ja töötab praegu ühena kahest Ida-Viru maakohkunikust. Ma palun parlamenti toetada Justiitsministeeriumi ja Riigikohtu poolt esitatud kohtuesimehe kandidatuuri. Täna tähelepanu eest!

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Mulle näib, et küsimusi ei ole. Ma täna, härra Kama! Õiguskaitsekomisjoni poolt teeb kaasettekande härra Vootele Hansen.

10:00 V. Hansen

Austatud juhataja, auväärsed kolleegid! Õiguskaitsekomisjon arutas esitatud seaduseelnõu nimetada Viru Ringkonnakohtu esimeheks Sirje Aitsen täna oma erakorralisel koosolekul, s.o. 25. augustil kell 12. Kohal oli kuus liiget ja puudus kolm. Üksmeelselt otsustati toetada nimetatud seaduseelnõu ja ühtlasi juhitakse Riigikogu liikmete tähelepanu ühele täpsustusele, mis on selles eelnõus ära ununenud. Seaduses peaks olema kaks paragrahvi. Teine paragrahv peaks sätestama, et seadus jõustub selle avaldamise päevast Riigi Teatajas. Meie komisjon palub lugeda nimetatud parandust redaktsiooniliseks. Täna!

10:00 Aseesimees

Ma täna, härra Vootele Hansen! Nüüd saab kandidaat 15 minuti jooksul võimaluse esineda ja 15 minuti jooksul saavad Riigikogu saadikud talle esitada küsimusi. Ma palun, proua Sirje Aitsen.

10:00 S. Aitsen

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Mind on esitatud kinnitamiseks Viru Ringkonnakohtu esimehe ametikohale. Ise ma olen põline virulane. Minu vanemad on mõlemad sündinud Virumaal, mina Kohtla-Järvel. Seal lõpetasin I Keskkooli ja kohe pärast kooli lõpetamist asusin õppima Tartu Ülikooli õigusteaduskonda, mille lõpetasin 1975. aastal. Pärast ülikooli lõpetamist suunati mind tööle Kohtla-Järve Linna Täitevkomiteesse, kus ma töötasin juriskonsuldina ja hiljem seitse aastat organiseerimis-juriidilise osakonna juhatajana. Kuus aastat tagasi, 1987. aastal valiti mind tol ajal Kohtla-Järve Rajooni Rahvakohtu, mis hiljem nimetati ümber Ida-Virumaa Kohtuks, kohtunikuks ja sellel ametikohal töötan ma käesoleva ajani. Olen abielus, mul on kolm poega, kellest vanem õpib juba ülikoolis. Abikaasa on mul füüsik-elektroonik. Selle aasta 19. augustil nimetas president mind Viru Ringkonnakohtu kohtuniku ametikohale eluaegselt.

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas kolleegidel on proua Aitsenile küsimusi? Enn Tarto.

10:00 E. Tarto

Austatud istungijuhataja, austatud kandidaat! Mul on teile kaks küsimust. Teatavasti toimusid minevikus Eestis repressioonid. Kui minevikus kohtunik või prokurör osales inimeste süüdimõistmises poliitilistel

protsessidel või osales inimeste küüditamises ja praegu annab süümevannet, kas te leiate, et selline inimene on õigustatud süümevannet andma või ei? Kas siin on tegemist inimeste represseerimisega või ei? See on esimene osa küsimusest.

10:00 Aseesimees

Teeme niimoodi, et vastame esimese küsimuse ära, siis Enn Tarto esitab teise. Suur tänu!

10:00 E. Tarto

Aitäh!

10:00 S. Aitsen

Mina lähtuksin süütuse presumptsioonist, tähendab, niikaua kui ei ole tõendatud, et antud kohtunik, antud kandidaat, ja ma mõtlen ikka tõendamist kirjalikus vormis kohtu korras, on taolisi tegusid toime pannud, mis ei ole väärilised kohtuniku kandidaadile või kohtunikule endale, et niikaua jääb see küsimus südametunnistuse asjaks, kas ta esitab oma kandidatuuri kohtunikuks kandideerimiseks. See olekski lühidalt. Aga kui on tõendatud, et süümevanne on antud ebaõigesti, sellisel juhul tuleb ta kohtuniku ametikohalt tagasi kutsuda.

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Kolleeg Enn Tarto, teine küsimus.

10:00 E. Tarto

Teine küsimus oleks mul lugupeetud kandidaadile: kas teil on oma kohtupraktika ajal olnud selliseid juhtumeid, et te olete pidanud osalema poliitilistes repressioonides?

10:00 S. Aitsen

Kui ma läksin 1987. aastal Ida-Viru Maakohtusse tööle, siis oli seal kaks kohtunikukohta nagu praegugi ja meie sisemise tööjaotuse järgi mina lahendasin põhiliselt tsiviilasju. Oma töömahust umbes 10–15 protsendi ulatuses olen arutanud ka kriminaalasju, kuid mitte poliitilisi. Meie ajal esimese astme kohtus neid ei olnudki, olid põhiliselt tapmised, vargused, vägistamised ja muud seda liiki asjad. Aga ma olen näinud neid küüditamistoimikuid seoses tsiviilasjades juriidilise fakti tuvastamisega, et vara oli õigusvastaselt võõrandatud. Ma olen näinud, missuguste pealekaebamiste alusel otsuseid tehti, aga osalenud poliitilistes protsessides ma ei ole.

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Kolleeg Kuno Raude.

10:00 K. Raude

Täna, härra esimees! Virumaalt valitud Riigikogu liikmena huvitaks mind väga, kuidas te kavatsete tulevikus lahendada probleeme, mis on seotud vastuoludega põllumajandusreformi komisjonide töö tulemuste ja kodanike kaebuste vahel. Ma olen saanud väga palju kaebusi kodanikelt põllumajandusreformi komisjonide aadressil, kus ei olda komisjonide töötulemusega rahul. Milline on teie meelest nende tülide lahendamise juriidiline aspekt?

10:00 S. Aitsen

Seaduse järgi on käesoleval ajal inimesel õigus kohtusse pöörduda mis tahes vaidlusküsimuses. Mis puudutab põllumajandusreformi komisjonide tööd, siis kuni viimase ajani kohut ei aktsepteeritud selles mõttes, et isegi ühistatud vara tagastamise küsimused, kui ei olnud tõendatud äravõetud vara, võis lahendada kaudseid arvestusi tehes. Lahendades kohtunikuna praegu neid vaidlusi, mis on kaudselt seotud põllumajandusreformi komisjoni tööga – ma mõtlen näiteks kolhooside ja sovhooside likvideerimisest tulenevaid vaidlusi –, siis ausalt öeldes ma olen mõnevõrra üllatunud komisjoni töö tulemustest. Kui likvideeritakse kolhoos või sovhoos niimoodi, et kõigepealt jagatakse laiali vara, kusjuures väga paljudel sellistel juhtudel on põllumajandusreformi komisjoni nõusolek, ja jäetakse maksmata kõik võlad, sealhulgas ka näiteks likvideerimise puhul töötajatele ettenähtud

koondamisrahad, elektrivõlad, bensiinivõlad jne., siis ma ei saa hästi aru, kes seal kohapeal otsustab ja missugustest seadustest juhindutakse. Siin on muidugi tõsised probleemid, vähemalt Virumaal, täiesti olemas. Esimeses kvartalis pidi enamus kolhoose ja sovhoose olema likvideeritud, kuid kuni käesoleva ajani tulevad kohtusse hagrid, nii kodanikelt kui ettevõtelt, võlgade sissenõudmiseks, kusjuures varad on laiali jagatud. Pankrotimenetlust ühegi endise ühismajandi vastu meie kandis ei ole algatatud.

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Kolleeg Daimar Liiv.

10:00 D. Liiv

Aitäh! Kas ma ei võiks esitada teile sellise natuke ebatavalise küsimuse? Mis te arvate, kas kohtunikul on õigus teha enesetaandus protsessist juhul, kui teda on ähvardatud, ja ütleme, see ähvardus võib reaalseks muutuda?

10:00 S. Aitsen

Väga huvitav küsimus. Seaduse järgi on kohtunik kohustatud ennast taandama, kui ta tunneb, et on asjaolusid, mis viivad selleni, et ta on asja tulemustest huvitatud. See on kohtuniku enesetunde või enesehinnangu küsimus. Kui kohtuniku on ähvardatud ja ta tunneb tõepoolest, et see võib realiseeruda ja ta teeks kartusest vale otsuse, siis sellisel juhul oleks õigem, kui ta teeks enesetaanduse. Üldiselt on see küsimus väga tõsine, ma mõtlen kohtunike ähvardamist ja mõjutamist. Mind on kirjalikult ähvardatud, aga siia maani midagi tõsist pole ette võetud. Tavaliselt maffiamehed ja teised ähvardavad protsessiosalisi, tähendab, püütakse tunnistajaid sundida, et nad ei ilmuks kohtusse, püütakse kohtuprotsessi segada.

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Mulle tundub, et Riigikogu liikmetel küsimusi rohkem ei ole. Ma tänan, proua Aitsen! Avan läbirääkimised. Kes soovib arvamust avaldada antud päevakorrapunktis? Ma ei näe arvamusavalduse soovijaid. Kas me võime kokku leppida, et läbirääkimised on peetud ja lõpetatud? Keegi ei protesti? Läbirääkimised on lõpetatud. Kas härra Kama soovib lõppsõna? Ei soovi. Härra Vootele Hansen? Ei soovi. Kolleegid, kas ma võin eelnõu panna lõpphääletusele? Kontrollime, kas kõigi puldid on korras. Kohaloleku kontroll. Kohal on 58 Riigikogu liiget, puudub 43. Kvoorum on olemas. Kas ma võin panna eelnõu hääletusele? Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et võtta vastu Sirje Aitseni Viru Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise seadus? Eelnõu poolt hääletas 52 Riigikogu liiget, vastu ja erapooletuid ei ole. Seadus on vastu võetud.

7. 10:00 Jaan Kartau Tallinna Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise seaduse eelnõu esimene lugemine

10:00 Aseesimees

Kolleegid, järgnevalt võtame arutusele Jaan Kartau Tallinna Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise seaduse eelnõu. Sõna on justiitsministril härra Kaido Kamal.

10:00 K. Kama

Austatud juhataja, lugupeetud Riigikogu! Vastavalt kohtute seaduse § 20 4. lõikele teen ettepaneku nimetada Tallinna Ringkonnakohtu esimeheks Jaan Kartau. Jaan Kartau on sündinud 1938. aastal, lõpetanud 1962. aastal Tartu Ülikooli ja viimased 20 aastat, kuni Riikliku Arbitraaži likvideerimiseni käesoleval aastal, töötas riikliku peaarbiteri asetäitjana. Teen Riigikogule ettepaneku toetada Jaan Kartau kandidatuuri. Kandidatuur on kooskõlastatud Riigikohtuga. Tänan tähelepanu eest!

10:00 Aseesimees

Suur tänu! Tundub, et küsimusi ei ole. Ma tänan, härra minister. Juhtivkomisjoni poolt on kaasettekandeks sõna härra Vootele Hansenil.

10:00 V. Hansen

Tänan, härra esimees! Austatud kolleegid, oma tänasel erakorralisel koosolekul arutas ka õiguskaitsekomisjon seaduseelnõu Jaan Kartau Tallinna Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamisest ja pooldab üksmeelselt nimetatud eelnõu vastuvõtmist ning palub Riigikogu liikmetel aktsepteerida redaktsioonilise parandusena § 2 lisamist, mis sätestaks, et käesolev seadus jõustub selle avaldamise päevast Riigi Teatajas. Tänan tähelepanu eest!

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas meil on küsimusi kaasettekandjale? Ei ole.

10:00 V. Hansen

Aitäh!

10:00 Esimees

Ja nüüd ma palun kõnetooli härra Jaan Kartau.

10:00 J. Kartau

Lugupeetud Riigikogu! Minu elutee on töökohtade poolest olnud päris rikas. Lõpetasin 1962. aastal Tartu Ülikooli. Mind suunati tööle Rahvamajanduse Nõukogu süsteemi. Töötasin algul juriskonsuldina, seejärel olin Rahvamajanduse Nõukogu arbiter. Rahvamajanduse Nõukogu likvideerimise järel töötasin Pöögelmanni-nimelises tehases kaadriosakonna juhatajana, siis Ministrite Nõukogu Asjadevalitsuses haldus- ja õigusküsimuste osakonnas seitse aastat ja Riiklikus Arbitraadis 20 aastat. Arbitraadi oleks nagu olnud majanduskohus või midagi selletaolist. Ta lahendas ettevõtetevahelisi vaidlusi. Nii et tsiviilõiguslike vaidluste lahendamisega olen olnud tegev üle 20 aasta. Olin NLKP liige 1962. aastast 1990. aasta aprillikuuni, kuid ei ole olnud partei juhtorganites, kuigi jah, nende nomenklatuuris olin. Olen abielus, abikaasa momendil ei tööta, 1. septembrist asub tööle Statistikaametis. Mul on kaks tütart, üks töötab, teine õpib Gustav Adolfi Gümnaasiumis. Võib-olla veel niipalju, et omal ajal õppisin ka mittestatsionaarselt aspirantuuris, kuid seoses suure töökoormusega ja sellega, et Eestis enam tsiviilõiguse alal tööd kaitsta ei olnud võimalik, jäi mul kraad kaitsmata, kandidaadieksamid, nii majandus- kui tsiviilõiguse osas, olid tehtud.

10:00 Esimees

Suur tänu! Millised on küsimused härra Kartaule? Ei ole küsimusi. Tänan! Head kolleegid, ma avan läbirääkimised. Kas keegi soovib arvamust avaldada? Kas me loeme läbirääkimised peetuks ja lõppenuks? Läbirääkimised on lõppenud. Kas härra justiitsminister soovib lõppsõna? Ei soovi. Kolleeg Vootele Hansen ei soovi lõppsõna? Ei soovi. Kolleegid, kas ma panen seaduseelnõu hääletusele? See seadus võetakse vastu ühe lugemisega. Tegemist on seaduseelnõu arutamise erijuhtumiga. Lugupeetud Riigikogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Jaan Kartau Tallinna Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise seadus? Selle ettepaneku poolt on 49 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi, 3 jäid erapooletuks. Seadus on vastu võetud.

8. 10:00 Ago Kutsari Tartu Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise seaduse eelnõu esimene lugemine**10:00 Esimees**

Lugupeetud Riigikogu! Võtame arutusele järgneva päevakorrapunkti, kus kõne all on seaduseelnõu Ago Kutsari nimetamise kohta Tartu Ringkonnakohtu esimeheks, ja palun ettekandeks kõnetooli justiitsminister härra Kaido Kama.

10:00 K. Kama

Austatud härra juhataja, lugupeetud Riigikogu! Vastavalt kohtute seaduse § 20 4. lõikele teen ettepaneku nimetada Tartu Ringkonnakohtu esimeheks härra Ago Kutsar. Härra Kutsar on sündinud 1952. aastal, lõpetanud Tartu Ülikooli 1979. aastal ja töötab praegu Tartu Maakohtu esimehena.

Ettepanek parlamendile kinnitada härra Kutsar Tartu Ringkonnakohtu esimeheks on kooskõlastatud ka Riigikohtuga. Tänan tähelepanu eest!

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas meil on küsimusi härra justiitsministrile? Tundub, et ei ole. Tänan! Juhtivkomisjoni nimel paluksin ma kaasettekandeks kõnetooli kolleeg Vootele Hanseni.

10:00 V. Hansen

Aitäh, härra esimees! Auväärsed kolleegid, tänasel erakorralisel koosolekul arutas õiguskaitsekomisjon ka seaduseelnõu Ago Kutsari Tartu Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamisest. Kohal oli 6 komisjoni liiget, puudus 3. Komisjon otsustas toetada nimetatud elnõu ja soovitada see Riigikogul vastu võtta, hääletustulemus oli 5 poolt, 1 erapooletu. Ühtlasi palus komisjon Riigikogu liikmeid arvestada komisjoni redaktsioonilise parandusega lisada § 2, et käesolev seadus jõustub selle avaldamise päevast Riigi Teatajas. Tänan tähelepanu eest!

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas meil on küsimusi kolleeg Vootele Hansenile? Ei ole. Suur tänu! Ma palun nüüd kõnetooli härra Ago Kutsari.

10:00 A. Kutsar

Lugupeetud Riigikogu, ma olen 41 aastane, 1970. aastal lõpetasin Otepää keskkooli ja 1979. aastal Tartu Ülikooli. 1978. aasta kevadel asusin õppimise kõrvalt tööle Tartu Linna Rahvakohtusse kohtuniku kohusetäitjana ja 1980. aasta veebruaris valiti mind tolleaegse Tartu Linna Rahvakohtu kohtunikuks, kus töötasin kuni 1989. aasta lõpuni. Sellest ajast kuni viimase ajani töötasin Tartu Maakohtu esimehena ning eelmise nädala neljapäeval nimetati mind Tartu Ringkonnakohtu kohtunikuks. Olen abielus, meil on kaks tütart perekonnas, abikaasa töötab Tartu Ülikoolis perekonnauurimise grupis. Aitäh! See on minu elust kõik.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas meil on küsimusi härra Ago Kutsarile? Tundub, et ei ole. Suur tänu! Siiski on. Kolleeg Toomas Alatalu esitab küsimuse.

10:00 T. Alatalu

Lugupeetud spiiker, lugupeetud härra Kutsar, te olete ainsana oma eluloos märkinud, et teie tervislik seisund ei tee takistusi tegutsemiseks kohtunikuna, ja ma küsixin teie arvamust, kas samasugune formuleering ei peaks olema kirjas ka kõigil nendel isikutel, kes kandideerivad näiteks Riigikogusse või ükskõik millisele ametikohale. Aitäh!

10:00 A. Kutsar

Jaa! Ma arvan küll.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Vardo Rumessen.

10:00 V. Rumessen

Aitäh, lugupeetud spiiker! Mul on lugupeetud ettekandjale niisugune küsimus. Kui mu mälu mind ei peta, olite teie 1980. aastal kohtunikuks protsessil, kus esitati süüdistus Mart Nikluse vastu. Tol korral oli probleem selles, et Mart Niklust süüdistati, nagu oleks ta ebaseaduslikult töölt puudunud. Kas te teadsite tol ajal, et sellel süüdistusel olid poliitilised tagamaad?

10:00 A. Kutsar

Ma kõigepealt tahaksin täpsustada. See oli tsiviilasi, mingit kriminaalsüüdistust minu eesistumisel ei arutatud ja poliitilisest tagamaast ma ei olnud teadlik, see oli puhtalt tsiviilõiguslik vaidlus. See oli Mart Nikluse esitatud tööle ennistamise nõue Tartu Keeltekoogi vastu. Nii see oli.

10:00 Esimees

Suur tänu! Mart-Olav Niklus.

10:00 M.-O. Niklus

Kas teil oli teada sel ajal, et kostja, Tartu Keeltekooli direktor, kes mind töölt vallandas, oli KGB informaatore, mis on dokumentaalselt tõendatud?

10:00 A. Kutsar

Seda ma kuulen täna esimest korda teie käest.

10:00 M.-O. Niklus

Võtke teadmiseks. Aitäh!

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Jüri Adams.

10:00 J. Adams

Härra Kutsar, te kinnitasite siin nagu komisjoniski, et te ei olnud teadlik, et üldse mingisugused poliitilised tagamaad on võimalikud. Ma elasin tol ajal Tartus ja ma ei kujuta ette, et mul oleks võinud olla kaaslinlane, kes ei teadnud seda, milline poliitiline figuur oli Mart Niklus tookord Tartus. Kas te võiksite mulle öelda, kuidas te hindate inimest, kes niivõrd pimesi elab, et ta niisugust asja sel hetkel ei tea, kui kogu maailma õiguskaitse tähelepanu keskpunktis oli see poliitiline figuur, ja kas te arvate, et kui inimene näiteks 1980. aastal seda ei teadnud, et siis 1993. aastaks on ta niivõrd palju muutunud, et ta nüüd suudab analoogilisi probleeme näha ühiskonnas, ilma et need paberil tema ette antakse?

10:00 A. Kutsar

Ilmselt on minust veidike valesti aru saadud. Loomulikult ma teadsin, kes oli sel ajal Mart Niklus. Kuid ma arvan, et ma suutsin selle konkreetse tsiviilasja lahendamisel jääda ikkagi ainult selle tsiviilasja piiridesse, mis oli kohtule esitatud ja mida kohus minu eesistumisel arutas.

10:00 Esimees

Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Kas meil on kõnepidajaid, sõnavõtjaid? Kas me loeme läbirääkimised peetuks ja lõpetatuks? Läbirääkimised on lõpetatud. Kas härra justiitsminister soovib lõppsõna? Kas kolleeg Vootele Hansen soovib lõppsõna? Ma tänan teid! Kolleegid, kas ma võin panna seaduseelnõu hääletusele? Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et võtta vastu Ago Kutsari Tartu Ringkonnakohtu esimehe ametisse nimetamise seadus? Selle ettepaneku poolt on 48 Riigikogu liiget, vastu on 9, 3 jäid erapooletuks. Seadus on vastu võetud.

9. 10:00 Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu teine lugemine**10:00 Esimees**

Lugupeetud kolleegid, me võtame nüüd arutusele ühe seaduseelnõu teise lugemise, mis on esitatud valitsuse poolt, ja kõne all on Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu. Ettekande valitsuse poolt teeb justiitsminister Kaido Kama ja valitsuse palvel kuulame ära ka Kultuuri- ja Haridusministeeriumi nõuniku härra Heiki Pisukese kaasettekande. Palun, härra justiitsminister!

10:00 K. Kama

Austatud juhataja, lugupeetud Riigikogu! Käesoleva aasta 10. augustil toimus Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu esimene lugemine ja tänaseks on see seaduseelnõu jõudnud teisele lugemisele. Kahe lugemise vahel

seaduseelnõule täiendusi ja parandusi tulnud ei ole, ma palun, et seaduseelnõust ja dokumendist, millega ühinetakse, räägiks üksikasjalikumalt härra Pisuke. Samuti teeb valitsus ettepaneku nimetatud eelnõu täna teisel lugemisel vastu võtta. Täna tähelepanu eest!

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas meil on küsimusi härra justiitsministrile? Tundub, et ei ole. Härra Pisuke, palume kõnetooli.

10:00 H. Pisuke

Austatud härra juhataja, lugupeetud Riigikogu liikmed! Käesolev päevakorrapunkt omab erilist tähendust intellektuaalse omandi reformis tulevikus ja seda nii siseriikliku seadusandluse arengu osas kui ka rahvusvahelisi aspekte silmas pidades. Sellepärast lubage mul Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsiooniga ühinemist vaadelda nii ajaloolisest aspektist kui ka tulevikku arvestades. 1883. aastal sõlmiti esimene rahvusvaheline konventsioon intellektuaalse omandi kaitse osas ning selleks oli Pariisi tööstusomandi kaitse konventsioon. Tööstusomandi mõiste, nagu seda kasutatakse ka tänapäeval, hõlmab leiutisi, kaubamärke, tööstusnäidiseid, kasulikke mudeleid, kaitset ebaausa konkurentsi vastu ja veel mitmeid otseselt kommertstegevusega seotud valdkondi. Pariisi konventsiooni sekretariaadina loodi rahvusvaheline büroo. Järgmiseks rahvusvaheliseks konventsiooniks oli 1886. aastal sõlmitud Berni konventsioon kirjandus- ja kunstiteoste kaitse kohta. Ka selle konventsiooni haldamiseks loodi rahvusvaheline büroo. 1893. aastal ühendas Šveitsi valitsus, kelle all need kaks konventsiooni tegutsesid, mõlemad rahvusvahelise lepingu bürood ühendatud rahvusvaheliseks bürooks, mis haldas nii Pariisi kui ka Berni konventsiooni. Eesti Vabariigis võeti poliitiline otsus ühineda rahvusvahelise intellektuaalse omandi kaitsega vastu 1920. aastatel. See fakt omab otsest tähendust ka antud küsimuse otsustamisel, nimelt ühines Eesti 1923. aastal Pariisi tööstusomandi kaitse konventsiooniga, mis jõustus meie suhtes 1924. aastal, ning 1927. aasta 31. märtsil võeti Riigikogus vastu seadus ühineda Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooniga ning mõlema konventsiooni liikmeks oli Eesti siis vastavalt 1924. ja 1927. aastast kuni 1940. aastani. Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsioon (*World Intellectual Property Organization*, ametliku lühendiga WIPO) on ÜRO õigusjärglane. Seega organisatsiooni õigusjärglane, millele Eesti allutas ennast oma seadustega 1924. ja 1927. aastal. Organisatsiooni asutamise konventsioonile selle tänases redaktsioonis kirjutati alla 1967. aasta 14. juunil Stockholmis ning 1974. aastast on organisatsioon ÜRO s üks 16 st spetsialiseeritud asutusest. 1993. aasta juuni seisuga oli Ülemaailmsel Intellektuaalse Omandi Organisatsioonil 141 liikmesriiki. 121 nendest kuulusid ühtlasi mitme organisatsiooni poolt hallatava rahvusvahelise konventsiooni liikmete hulka. Organisatsiooni liikmesmaadeks on tänase päeva seisuga ka kaheksa endise NSV Liidu koosseisu kuulunud riiki. Esimesena Balti riikidest ühines Leedu 1992. aasta 30. aprillil. Selle aasta jaanuarist on konventsiooni liige Läti. Veel on organisatsiooniga ühinenud Valgevene, Ukraina, Vene Föderatsioon, Kasahstan, Usbekistan ja kõige hilisema liikmena selle aasta aprillist Armeenia. Ma tahaksin rõhutada, et Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsioon ei hõlma ainult Pariisi tööstusomandi kaitse konventsiooni ega Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooni. See organisatsioon on vastutav 29 rahvusvahelise intellektuaalse omandi kokkuleppe eest, millest viis on veel ettevalmistamise staadiumis. Need kokkulepped, rahvusvahelised konventsioonid ja lepingud hõlmavad patente, kaubamärke, tööstusnäidiseid, fonogramme, satelliidisignaale, audiovisuaalseid teoseid, olümpiasümboolikat, uusi taimesorte, arvutiprogramme, tehnoloogiaid ja muid selliseid valdkondi. Seega on organisatsioon vaimse loomingu õigusliku kaitse juhtiv keskus maailmas. Kuid need iseseisvad rahvusvahelised kokkulepped ja WIPO ga ühinemine ei too kaasa automaatset ühinemist ühe minu poolt nimetatud valdkonda kuuluva konventsiooniga. Loomulikult tekib küsimus, kui palju läheb organisatsiooniga ühinemine Eesti Vabariigile maksma. Praegu kehtiva korra kohaselt kuulub Eesti konventsiooni 11. artikli 4 a lõikes fikseeritud madalaimasse C klassi nagu ka Läti, Leedu ja Armeenia. Liikmemaksu ühik, madalaim liikmemaks oleks 8900 Šveitsi franki aastas, kuid tasuma tuleks hakata alles ülejäärmisest aastast pärast ühinemist. Kui aga riik ühineb kas Berni või Pariisi konventsiooniga, siis Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni liikmemaksu maksma ei peagi ning see asendub Pariisi, Berni või muu organisatsiooni poolt hallatava konventsiooni liikmemaksuga. Suurusjärgudest vast niipalju, et momendil on Berni konventsiooni aasta liikmemaks 15 600 Šveitsi franki, Pariisi konventsioonil aga 7700 franki. Momendil on kõne all maksupoliitika muutmine, et

kehtestada üks ühtne liikmemaks. Tulevikus kujuneks Eesti-suguse riigi aastamaksuks 14 221 franki. Millised on õiguslikud eeldused konventsiooniga ühinemiseks? Kõigepealt tuleks mainida rahvusvahelisi eeldusi. Eesti Vabariik on nimelt ühinenud inimõiguste ülddeklaratsiooniga, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvaheliste paktidega ning teiste mitmepoolsete konventsioonidega, mis kõik näevad ette kohustuslikus korras kaitsta intellektuaalset omandit. Teise rahvusvahelise aspektina lubage nimetada Eesti Vabariigi kahepoolset lepingut kaubanduse, investeeringute vastastikuse soodustamise ja kaitse kohta, mis näevad ette samuti intellektuaalse omandi kaitset. Otseselt on see nimetatud Eesti ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelises vabakaubanduslepingus. Mis puutub meie siseriiklikku õigusesse, siis on kogu intellektuaalse omandi seadusandluse ülesehitamise aluseks põhiseaduse § 39. 1992. aasta 27. augustil võeti vastu kaubamärgiseadus, mis kehtib möödunud aasta 1. oktoobrist, ning 1992. aasta 11. novembril autoriõiguse seadus, mis on jõus sama aasta 12. detsembrist. Lisaks tuleb nimetada mitut valitsuse akti, kus erilist tähtsust omab Patendiameti loomine 1991. aasta detsembris. Patendiamet tegutseb meil möödunud aasta märtsikuust. Pärast Üleliidulise Autoriõiguste Agentuuri Eesti Vabariikliku Osakonna likvideerimist möödunud aasta 1. veebruaril tegutseb meil Eesti Autorite Ühing, organisatsioon, mis loodi 1932. aasta vastava organisatsiooni õigusjärglasena. Kuid, austatud Riigikogu liikmed, ma tahaksin kasutada juhist, et juhtida teie tähelepanu intellektuaalse omandi kui valdkonna kasvavale tähtsusele tänapäeva maailmas. Seda mitte ainult moraalsest ja rahvusvahelise suhtlemise aspektist, vaid ka puhtmajanduslikust aspektist. Mulle annab aluse seda väita nii Euroopa Majandusühenduse kui ka GATT i organisatsiooni töö jälgimine. Autoriõiguse valdkonnas lubage välja tuua probleem nr. 1. Tänane Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooniga ühinemine annab meile aluse asuda kiiremas korras taasühinema Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooniga. See ei ole mitte ainult riigiõiguslik küsimus, kuna me olime liikmed 1927. aastast peale, see ei ole mitte ainult rahvusliku prestiiži küsimus olla 100 liikmesriigi hulgas, see on puhtmajanduslik küsimus, sest kuni tänase päevani jääb eesti autoritel saamata honorar nende teoste kasutamise eest välisriikides, kuni tänase päevani ei maksa ka Eesti organisatsioonid välismaa autorite teoste kasutamise eest. See on kaasa toonud piraatluse, millele on viimane aeg piir panna. Kultuuri- ja Haridusministeerium tahab juba lähemal ajal teie ette tulla ettepanekuga taasühineda Berni kirjandus- ja kunstiteoste konventsiooniga, kuid mõned juriidilised nüansid tahavad täpsustamist, kuna aeg on edasi läinud ning konventsioonis kehtib mitu uut redaktsiooni. Teise probleemina seaksin ma teie ette, lugupeetud Riigikogu liikmed, õiguste tagamise küsimused. Ka siin ma juhin teie tähelepanu kriminaalkoodeksi ja haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise küsimustele, mis lubavad meil efektiivselt võidelda nn. piraatlusega kirjandus- ja kunstiteoste, teadussaavutuste, arvutiprogrammide, audiovisuaalsete teoste ja sisuliselt väga laia hulga loominguga kasutamisel, mida autoriõigus hõlmab. Tööstusomandi valdkonnas on päevakorras ühinemine, kuid jälle klausliga "taasühinemine Pariisi konventsiooniga". Siseriikliku seadusandluse seisukohalt omab aga väga suurt tähtsust võimalikult kiire patendisüsteemi loomine, mis eeldab patendiseaduse ja kasuliku mudeli seaduse vastuvõtmist, aga ka tööstusnäidiste ja integraalskeemide kaitse seaduste vastuvõtmist. Lugupeetud Riigikogu liikmed, ma tahaksin peatuda ka ühel organisatsioonilisel küsimusel. Autoriõiguslast tööd koordineerib Kultuuri- ja Haridusministeerium, nn. tööstusomandialast tööd aga Majandusministeerium ja eriti selle halduses olev Patendiamet. Väga paljudes riikides on intellektuaalne omand leidnud erilist tähelepanu ka parlamendi tasemel kas erikomisjoni või mingi muu komisjoni moodustamise näol. Lõpetuseks lubage mul lühidalt peatuda Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni ja Eesti senistel suhetel. Need suhted said alguse 1992. aasta algul Kultuuri- ja Haridusministeeriumi, tolleaegse Kultuuriministeeriumi initsiatiivil, mil Eestit külastas organisatsiooni esimene ametlik esindaja. Möödunud aasta juunikuus oli esimene selle organisatsiooni delegatsioon Eestis, muide, esimese riigina kogu endises NSV Liidus. Möödunud aasta septembris toimus Tallinnas Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni poolt korraldatud esimene Baltimaade autoriõiguslane seminar. Teine analoogiline seminar peeti selle aasta juunikuus Vilnises. Organisatsioon on meile osutanud abi autoriõiguse seaduse ettevalmistamisel, andes meile eeskujuks oma vastava näidisseaduse ning tehes meie seadusele ekspertiisi. Käesoleva eelnõu puhul on eeltöö teinud Kultuuri- ja Haridusministeerium, me oleme olnud pidevas kontaktis ka Patendiametiga, keda tööstusomandi valdkond otseselt puudutab, ning oleme saanud neilt ka igakülgselt moraalselt toetust. Lõpetuseks tahaksin ma mainida, et Eesti ei astu sellesse organisatsiooni tühjalt kohalt, meil on välja kujunenud head tõised sidemed, mida edasi arendada. Suur tänu!

10:00 Esimees

Suur tänu! Millised on küsimused kaasettekandjale? Kolleeg Vootele Hansen.

10:00 V. Hansen

Aitäh, härra esimees! Austatud ettekandja, kas te võiksite öelda, kui palju läheb Eestile maksma selle organisatsiooni liikmeks olek ja kes seda otseselt maksab, kas see makstakse riigieelarvest või kuidagi teisiti? Tänan!

10:00 H. Pisuke

Suur tänu selle küsimuse eest! Ma veel kord kordaksin neid arve, mida läheb Eestile maksma organisatsiooni liikmeks olek. See on 8900 Šveitsi franki aastas, kuid maksma tuleb hakata ülejäärmisest aastast. Ja kuna on tegemist ametliku ühinemisega, siis tuleks küsimus riigieelarve kaudu lahendada.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Sulev Alajõe.

10:00 S. Alajõe

Lugupeetud ettekandja, kõigepealt suur tänu nii põhjaliku ülevaate eest kogu seda valdkonda puudutavatest küsimustest. Lubage siiski üks täpsustav küsimus Riigikogu liikmete jaoks. Kas te suudate kokkuvõtlikult öelda, milline on peamine vahe ühinemisel WIPO ga ja ühinemisel Berni konventsiooniga?

10:00 H. Pisuke

Ülemaailmne Intellektuaalse Omandi Organisatsioon ehk lühendina WIPO on katusorganisatsioon, mis haldab nii Berni konventsiooni, Pariisi konventsiooni kui ka veel ligi 20 teist konventsiooni. Teiste sõnadega, selle organisatsiooni rahvusvaheline büroo tegutseb kui sekretariaat kõikide Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni institutsioonide suhtes. See organisatsioon määrab kogu poliitika intellektuaalse omandi kaitsmisel maailmas. Nii et Berni konventsioon, nii nagu Pariisi ja muud konventsioonid, on organisatsiooniliselt Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni koosseisus.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Merle Krigul.

10:00 M. Krigul

Austatud ettekandja! Mida toob selle konventsiooniga ühinemine kaasa meie kirjandusele? Kas see tähendab piiranguid ja kui tähendab, siis missuguseid? Ma pean silmas tõlkekirjandust.

10:00 H. Pisuke

Suur tänu küsimuse eest! Tõepoolest, tegemist on Berni konventsiooniga taasühinemise ühe tõsisema juriidilise probleemiga. Kuid lahendus on järgmine. Kui Eesti 1927. aastal ühines Berni konventsiooniga, siis kasutas ta vastavat klauslit, mis oli antud 1908. aasta Berliini redaktsioonis ning ka konventsiooni originaaltekstis. See klausel sisaldas nn. sundlitsentsi. Kui autor ei olnud mingil põhjusel lubanud oma teost tõlkida eesti keelde 10 aasta jooksul, siis võis selle tõlkida sundlitsentsi kasutades, kompenseerides autorile õiglaselt sellise tõlke eest. Berni konventsiooni 1971. aasta redaktsioon sellist võimalust ette ei näe ja sellepärast ongi üks meie taktikaline käik vähemalt esialgsel perioodil taasühineda selle klausliga. Kuid ma ei näe tõlkeküsimust eriti traagilisena, kuna on alati võimalik leida lepingulist kompromissi.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Vardo Rumessen.

10:00 V. Rumessen

Aitäh, lugupeetud spiiker! Mul on lugupeetud ettekandjale järgmine küsimus. Te ütlesite, et WIPO on eelkõige katusorganisatsioon rahvusvahelistele konventsioonidele. Palun selgitage mulle, miks on sel

juhul Eestil vaja veel eraldi ühineda Berni konventsiooni ja Pariisi konventsiooniga, kui me oleme ühinenud juba WIPO ga? Teine küsimus oleks siit tulenev. Miks on valitud just see tee, et me enne ühineme katusorganisatsiooniga ja siis tema all üksikute konventsioonidega? Kas ei oleks riiklikult võibolla kasulik, ma mõtlen majanduslikult, ühineda enne Berni konventsiooni ja Pariisi konventsiooniga ja siis katusorganisatsiooniga?

10:00 H. Pisuke

Vastus sellele küsimusele sisaldub suures osas konventsiooni enda tekstis, mis on lugupeetud Riigikogu liikmetel olemas, mis fikseerib selle organisatsiooni funktsioonid. Ja tõesti, see funktsioonide nimistu on üldine, ei minda detailidesse. Berni kirjandus- ja kunstiteoste konventsioonis on väga konkreetne kirjandus- ja kunstiteoste kaitse osa. WIPO annab kogu intellektuaalse omandi seadusandluse kompleksseks ülesehitamiseks antud riigis vastavad nädisseadused, õppekursused, informatsiooni, mis on muide kõik nimetatud selle konventsiooni artiklis 4. Nii et kokkuvõttes ma julgeksin sellele küsimusele vastates öelda, et nende organisatsioonide eesmärgid on erinevad. Loomulikult oleks võimalik alustada ka teisest otsast, kuid ma arvan, et see arv – 141 liikmesriiki kogu maailmast –, on mingil määral tõestanud, milline oleks taktikaliselt õige samm saada lähedale maailma infopangale, saada lähedale maailma treeningprogrammidele ning abile meie enda seadusandluse ülesehitamiseks.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Merle Krigul, teine küsimus.

10:00 M. Krigul

Austatud ettekandja, ma tänan vastuse eest minu esimesele küsimusele. Aga ma tahaksin, et Riigikogu liikmed saaksid kinnituse sellele, et selle konventsiooniga ühinedes ei suurene meie eraldatus kaasaegsest kultuurist, eelkõige kirjandusest. Minu teada on Eesti kirjastajad kogu südamest selle konventsiooniga ühinemise vastu.

10:00 H. Pisuke

On kahetsusväärne, et mina ja kolleegid Kultuuriministeeriumist ei ole veel suutnud vajalikul tasemel tuua meie ühiskonna teadvusesse autoriõiguse mõistet. Mida kujutab endast autoriõigus selle tänapäevases tähenduses? Sellel loodan ma põhjalikumalt peatuda, kui Berni konventsioon on vastaval seadusandliku protsessi etapil. Kuid ühe lausega vastates: ma ei näe ohtu Eesti eraldumiseks maailma kultuuripärandist. Vastupidi. On aspekte, kus rahvusvahelise autoriõiguse seltskonnas olek toob need kultuurisaavutused meile palju lähemale. See on mingil määral ühiskonna moraali küsimus, see on ühiskonna õigusriikluse küsimus, kuid see on ka majanduslik küsimus. Ja ühe aspektina on alati välja toodud seda, et kui kaob võimalus avaldada piraattrükiseid, siis on kirjastused sunnitud väga suures osas ümber orienteeruma Eesti enda autorite teostele, mis ka ühe võimalusena annab panuse Eesti enda kultuuri arendamisse.

10:00 Esimees

Suur tänu! Vardo Rumesseni teine küsimus.

10:00 V. Rumessen

Aitäh, lugupeetud spiiker! Mul on lugupeetud ettekandjale niisugune küsimus. Kas ühinemine selle konventsiooniga mingil määral piirab meie kultuuriruumi selles mõttes, et väga palju Eesti kultuurisaavutustest on loodud viimase 50 aasta jooksul ju välismaal, ma mõtlen Välis-Eestis, ja see intellektuaalne omand kuulub väga paljudel juhtudel näiteks kirjanduse osas väliskirjastustele? Kas pärast ühinemist selle konventsiooniga on nende kirjanike ja heliloojate teoste trükkimisel või esitamisel Eestis raskusi?

10:00 H. Pisuke

Suur tänu küsimuse eest! Ma julgen sellele täie kindlusega vastata, et Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooniga ühinemine ei tekita meile mingeid takistusi. Vastupidi, see annab meile võimaluse saada abi väga ulatuslikest abiprogrammidest, mida see organisatsioon pakub.

10:00 Esimees

Suur tänu! Tundub, et rohkem küsijaid ei ole. Ma tänan! Kaasettekandega juhtivkomisjoni, väliskomisjoni nimel esineb kolleeg Aap Neljas.

10:00 A. Neljas

Lugupeetud kolleegid! Härra Pisuke andis kahtlemata väga põhjaliku ülevaate konventsioonist endast. Ma lisaksin, et WIPO on katusorganisatsiooniks ka tööstusomandi ja tööstusliku intellektuaalse omandi kaitse lepingule. Ma arvan, et WIPO-ga tasub ühineda ja ma ütleksin väliskomisjoni poolt peamised muudatused, mis on nüüd tehtud selle organisatsiooni asutamise konventsiooni ratifitseerimise seadusesse. Nagu te näete, muutused § s 1 on redaktsioonilised. Lisatud § 2 sätestab, et nimetatud konventsiooni ratifitseerimise seadus jõustub pärast selle Riigi Teatajas avaldamist. Kõik parandusettepanekud olid esitatud väliskomisjoni poolt ja väliskomisjon kiitis need ka heaks. Aitäh!

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas on küsimusi? Ei ole. Tänan! Kas meil on kõnepidajaid, sõnavõtjaid? Kas loeme läbirääkimised peetuks ja lõppenuks? Läbirääkimised on lõppenud. Kas soovitakse esineda lõppsõnaga? Ei soovita. Tänan! Ma palun kõnetooli Aap Neljase endale appi. Me arutame läbi parandusettepanekute tabeli.

10:00 A. Neljas

Esimene parandusettepanek on seaduse pealkirja redaktsiooni muutmise kohta ja väliskomisjon teeb ettepaneku võtta seadus vastu pealkirjaga "Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) asutamise konventsiooni ratifitseerimise seadus".

10:00 Esimees

Kuna tegemist on redaktsiooniliste parandustega, siis küsime, kas kellelgi on vastuväiteid kõigi kolme parandusettepaneku kohta. Ei ole. Panen seaduseelnõu hääletusele. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et võtta vastu Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsiooni ratifitseerimise seadus? Selle ettepaneku poolt on 56 Riigikogu liiget, vastu on 2, 1 jäi erapooletuks. Seadus on vastu võetud.

10. 10:00 Kinnistusraamatuseaduse eelnõu teine lugemine

10:00 Esimees

Kolleegid, järgmisena võtame arutusele valitsuse poolt esitatud kinnistusraamatuseaduse eelnõu. Alustame teist lugemist ja palun ettekandeks kõnetooli justiitsministri härra Kaido Kama.

10:00 K. Kama

Lugupeetud Riigikogu! Kinnistusraamatuseaduse eelnõu oli esimesel lugemisel augustikuu alguses toimunud erakorralisel istungjärgul ja praeguseks on see siis jõudnud teise lugemiseni. Kinnistusraamatuseaduse eelnõus on kahe lugemise vahel tehtud küllalt palju muudatusi, aga ma julgeksin öelda, et need muudatused ei ole põhimõttelist laadi, vaid pigem redaktsioonilised, ning ma loodan, et täpsemalt nendest muudatustest ja täiendustest, mis vahepeal on sisse viidud, räägib oma kaasettekandes Justiitsministeeriumi asekancler härra Parts. Kinnistusametite käivitamisega on meil loomulikult kiire. Te olete tõenäoliselt juhtunud ka ajalehtedest lugema, et praegu käib kinnistusametnike koolitus. Seega on natukene naljakas olukord, kus me koolitame kinnistusametnikke, aga kinnistusraamatuseadust veel ei ole. Samal ajal on süsteem paika pandud juba asjaõigusseaduses ja kinnistusraamatuseaduse eelnõus võime vaielda ainult nüansside üle, mitte enam sisuliste lahendite ega asja olemuse üle. Valitsuse poolt ollakse valmis selleks, et see seaduseelnõu täna teisel lugemisel vastu võtta, aga mul on teada õiguskaitsekomisjoni seisukoht, kes tahab selle seaduseelnõuga veel töötada ja viia see edasi kolmandale lugemisele. Aga eks see jääb austatud parlamendi otsustada. Tänan tähelepanu eest!

10:00 A. Käärma

Austatud härra minister! Minu meelest on selles seaduses vastuolu § de 3 ja 79 vahel, mis käsitlevad kinnistusameti sekretäri ametisse nimetamise tingimusi. Alguses on öeldud, et tal peab olema juriidiline haridus, ja siis on öeldud, et erandina võib sinna nimetada ka ilma hariduseta härrasmehe või neiu. Kumb on õige ja milleks seda erandit, sätestame kohe esimeses paragrahvis, et võib nimetada ükskõik keda.

10:00 K. Kama

Paragrahvis 3 on tegemist üldnormiga, § 79 kuulub 11. peatükki, s.o. seaduse rakendusossa. Tihti tehakse seaduse rakenduslikus osas teatud erandeid, mille kohta ei kehti need üldnormid, mis on kirjas seaduse põhitekstis, vaid on teatud üleminekuaja normid. Siin on tõepoolest § s 79 ette nähtud, et kuni 1995. aasta 1. jaanuarini võib kinnistussekreterideks nimetada ka inimesi, kes ei ole kõrgema juriidilise haridusega, küll aga on seni töötanud inventariseerimisbüroodes. See olukord tuleneb lihtsalt praegustest oludest, sest meil ei ole võimalik leida nendele kohtadele tööle inimesi, kellel oleks praegu juriidiline kõrgharidus. Kinnistusametnike ettevalmistus toimub praegu suurelt osalt just nimelt nende inimeste baasil, kes on siamaani töötanud inventariseerimisbüroodes.

10:00 Esimees

Suur tänu! Ootame viivu, kas on küsijaid. Ei ole. Tänan! Kaasettekandeks palun kõnetooli asekanstler härra Partsi.

10:00 J. Parts

Ma tänan, härra juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Ma püüan väga lühidalt kommenteerida esimese ja teise lugemise vahepeal tehtud muudatusi kinnistusraamatusseaduse eelnõusse. Üldiselt tuleb nõustuda härra ministri seisukohaga, et mingeid põhimõttelisi muudatusi ei ole tehtud. Redaktsioonilistele parandustele lisanduvad parandused, mida tehti vastavalt Saksa ekspertide soovitudele. Saksa eksperdid hindasid seda eelnõu väga kõrgelt ja ka nende parandused olid pigem nüanssides. Aja kokkuhoiu mõttes ma ei käsitleks üksikuid redaktsioonilisi parandusi, vaid peatuksin põhimõttelistel muudatustel. Paragrahvi 1 on täiendatud ja antud justiitsministrile õigus anda seaduse rakendamiseks määrusi. Analoogiline säte on ka notariaadiseaduses ja selle vajadust nõudsid ka Saksa eksperdid ning see haakub meie praeguste õiguspõhimõtetega ning on süsteemi loomiseks hädavajalik. Kui esimesele lugemisele esitatud eelnõus oli eraldi peatükk, mis käsitles kinnistusameteid, siis nüüd see peatükk on kaotatud ja selles peatükis olevad sätted on põhiliselt paigutatud eelnõu erinevatesse peatükkidesse, suuremas jaos esimese peatüki üldsätetesse. Seetõttu on muutunud § 2 ja § 3, mis täpsustavad eelkõige kinnistusametite organisatsiooni. Paragrahv 3 näeb ette, et kinnistusametite juhatajaks on kohtunik. Juhin kohe tähelepanu, et üleminekuperioodil, kuni 1995. aasta 1. jaanuarini võib justiitsminister määrata kinnistusameti juhatajaks ühe kinnistussekreteridest. See on siis § 79 rakenduspeatükis. Põhjus tuleneb sellest, et kohtunikud on sellest asjast väga kaugel ja ei ole võimalik kohtunikke, arvestades praegust kohtureformi, koormata puhtalt organisatsioonilise ja administratiivse tööga. Sellega saavad väga edukalt hakkama kinnistussekreterid. Kuid see ei tähenda, et seaduse muudes peatükkides ettenähtud ülesanded, mida peab täitma kohtunik, võiks teha keegi teine. See on siis eelkõige kinnistamise otsuste tegemine. Teisest peatükist on välja jäetud algdokumentide raamat kui eraldi kinnistusraamat. See ei ole vajalik ja sellest tulenevalt on ka muudatused tehtud erinevates paragrahvides ja algdokumente, mis siis esitatakse kinnistusametile, hoitakse kinnistustoimikus. Nii et algdokumendid ei kao kuhugi, neid hoitakse teises toimikus. Täpsustatud on § 18, mis on oluline täpsustus. Eelnõu uus variant näeb ette, et kohtunik seab asendusosa sisse tsiviilkohtupidamise seadustiku erimenetluse sätteid järgides. On tehtud täpsustusi 4. peatüki § des 41, 44, 47 ja 49, et oleks üheselt selge kinnistamisavalduste läbivaatamise järjekord. Puhtjuriidiliselt on oluline tagada, et kõik avaldused, mis käivad ühe õiguse või ühe kinnistu kohta, vaadatakse läbi vastavalt avalduste laekumise järjekorrale. Esimesele lugemisele esitatud eelnõus võis mõningaid sätteid mitmeti mõista. Samuti on täpsustatud kinnistusraamatutest väljavõtete tegemise korda. Kui tavaliselt on väljavõtete tegemine tasuta, see õigus on igaühel, siis seadus näeb ette, et kohtutel ja notaritel ning justiitsministri poolt nimetatud ametiisikutel on õigus saada tasuta kinnistusraamatu väljavõtteid. Rohkem põhimõttelisi täiendusi ja muudatusi ei ole. Paragrahvile 2 on lisatud 3. lõige, mis muidu peaks olema tsiviilkoodeksis või tsiviilseadustikus sätestatud, kuid Saksa eksperdid nõudsid seda ja meil jäi ainult nõustuda, et tuleb

selgelt sätestada, kes vastutab kahju eest, mida põhjustavad kinnistusametid. Kahjude eest vastutab siis riik. Ma tänan tähelepanu eest!

10:00 Esimees

Suur tänu! Millised on küsimused härra Partsile? Tundub, et küsimusi ei ole. Kaasettekandega juhtivkomisjoni, õiguskaitsekomisjoni nimel esineb kolleeg Daimar Liiv.

10:00 D. Liiv

Austatud juhatus, lugupeetud kolleegid! Põhimõtteliselt küsimusi, mida komisjon on arutanud, Juhan Parts puudutas, aga ma alustan sellest, et komisjonil on järjekordselt väga meeldiv koostöö Justiitsministeeriumiga. Meie reglement ei ole nii väga täpne ja annab komisjonile võimalusi teha eelnõus väga palju muudatusi saali ette tulemata, aga ma loodan siiski, et tulevikus Justiitsministeerium esitab natukene rohkem viimistletud eelnõud. Teiseks ma peatun parandusettepanekutel. Mind natuke kurvastas, et parandusettepanekuid esitas ainult üks Riigikogu liige. Ma saan sellest aru, et meil ei ole praegu korralisi istungjärke ja me oleme hõivatud igasuguste valimiskoosolekutega, aga ma tuletaksin ikkagi meelde, et meie põhitöö on seaduste tegemine, ja ma loodan, et tulevikus selliseid olulisi seaduseelnõusid loevad ja teevad parandusettepanekuid ka teised Riigikogu liikmed. Muidugi, teisest küljest on meeldiv, et komisjoni usaldatakse, aga ma ikkagi arvan, et pimesi ei ole mõtet usaldada. Üks osa parandusettepanekutest tuli meile Riigikogu juriidilisest osakonnast. Osa nendest ettepanekutest olid täiesti aktsepteeritavad, osa mitte. Te võite need leida parandusettepanekute tabelist komisjoni ettepaneku nime all ja saate anda ka oma hinnangu. Mis puudutab täpsustavaid parandusettepanekuid, siin oli juba juttu, et rakendusosas on antud justiitsministrile õigus nimetada kinnistussekretäre, kes kuni 1995. aasta 1. jaanuarini võivad olla ka ilma juriidilise hariduseta. See on ilmselt ülimalt vajalik säte sellepärast, et meie ümberkorralduste ajajärgul on tekkinud tõsine probleem juristidega ja neid ei ole suurel hulgal võimalik ühe päevaga äkki tööle võtta. Täpsustatud on kinnistamisotsuse langetamise ja selle peale kaebamise korda. Nüüd võib kinnistusavalduse enne kinnistusotsuse tegemist ka tagasi võtta ja ilmselt see on vajalik. Samuti on täpsustatud kande tegemist kinnistusregistrisse. Kui ühele osale on mitu avaldust esitatud, siis lahendatakse küsimus avalduste laekumise järjekorras. Teil on parandusettepanekute tabel ees ja ma arvan, et me võiksime selle läbi arutada. Komisjon tegi Riigikogule ettepaneku, et pärast parandusettepanekute tabeli läbihääletamist suunata eelnõu kolmandale lugemisele. Komisjon leiab, et kui eelnõu on esitatud sama päeva hommikul, kui see lugemisele tuleb, ei suudeta eelnõu teksti korralikult läbi töötada.

10:00 Esimees

Suur tänu! Millised on küsimused kolleeg Daimar Liivile? Ma küsin kindluse mõttes ise üle: kas kolmandale lugemisele saatmine on komisjoni otsus?

10:00 D. Liiv

Jah!

10:00 Esimees

Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei ole. Kolleegid, ma avan läbirääkimised. Kolleeg Ants Käärma.

10:00 A. Käärma

Täna, härra juhataja! Kuna juhtivkomisjon härra Liivi isikus kordas jälle sedasama vastavat haridust mitte omavate isikute kinnistusameti sekretäriks kinnitamise võimalust, siis ma juhiksin tähelepanu sellele, et tegelikult tekstis ei ole öeldud, et kuni 1995. aasta 1. jaanuarini. See lõik on komisjoni poolt formuleeritud sellisena, et seda saab teha ka pärast mainitud tähtaega. Meil oli härra Kamaga sel teemal juttu, me saime nii aru, et see parandus viiakse sisse. Ma juhiksin komisjoni tähelepanu ka sellele, et see on ju teie tekst ja kolmandaks lugemiseks võiks selle täpsustuse sisse viia. Kui te seda ei soovi, siis me peame tegema vastava parandusettepaneku. Täna!

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas on veel sõnavõtjaid? Kas lõpetame läbirääkimised? Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et lõpetada läbirääkimised käesoleva päevakorrapunkti üle? Selle ettepaneku poolt on 53 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi, 1 jäi erapooletuks. Läbirääkimised on lõpetatud. Kas härra justiitsminister soovib lõppsõna? Härra justiitsministrit ei ole näha. Kas härra Parts soovib lõppsõna? Ei soovi, aitäh! Kas härra Liiv soovib lõppsõna?

10:00 D. Liiv

Ei soovi.

10:00 Esimees

Siis me hakkame läbi arutama parandusettepanekuid. Head kolleegid, parandusettepanekute tabel on mõnevõrra mittestandardne, aga saame hakkama. Nagu kaasettekandes sai öeldud, tegemist on sisuliselt kahe autoriga, see tähendab, et juhtivkomisjon on ise esitanud parandusettepanekuid ja seda on teinud ka kolleeg Ants Käärma. Kas juhtivkomisjonile andis inspiratsiooni veel keegi, see on juba nende asi, olgu ta kas või meie kantselei juriidiline osakond. 1.–9. parandusettepanek, Kas on vastuväiteid? Kõik on nõus. 10. on kolleeg Ants Käärma ettepanek. Komisjonil probleeme ei ole. Kas teistel on? Ei ole. 11. parandusettepanek on samuti Ants Käärma oma. Ei ole probleeme. 12.–15. parandusettepaneku on esitanud komisjon. Probleeme ei ole. 16. parandusettepanek on Ants Käärma oma. On arvestatud. 17. parandusettepanekuga ei ole probleeme. 18. parandusettepanek on Ants Käärma oma. Mis saab? Seda ei ole arvestatud. Ei nõua hääletamist. 19.–21. parandusettepanekuga ei ole probleeme. 22. on Ants Käärma parandusettepanek. Mis saab? Ei nõua hääletamist. 23.–48. parandusettepanekuga ei ole probleeme. 49. parandusettepanek. Ants Käärma, mis saab? Ei ole probleeme. 50. parandusettepanek. Ei ole probleeme. Ma tänan, Daimar Liiv, kas me lõpetame teise lugemise? Juhtivkomisjon teeb ettepaneku teine lugemine lõpetada ja viia seaduseelnõu kolmandale lugemisele. 1. september kell 12 on viimane tähtaeg, millal oodatakse parandusettepanekuid fraktsioonidelt ja komisjonidelt. Kolleegid, kas me lõpetame teise lugemise? Teine lugemine on lõppenud.

11. 10:00 Turva- ja valveteenistuse seaduse eelnõu esimene lugemine

10:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid, võtame arutusele valitsuse poolt esitatud turva- ja valveteenistuse seaduse eelnõu ning alustame esimest lugemist. Ma paluksin ettekandeks kõnetooli justiitsminister härra Kaido Kama.

10:00 K. Kama

Austatud juhataja, lugupeetud Riigikogu! Turva- ja valveteenistuse seaduse eelnõu, mis on valitsuse poolt teile esitatud täna esimesele lugemisele, on mõeldud õiguslikult reguleerima "Pinker Albert"-tüüpi ettevõtete tegevust. Praegu puudub turvateenuste osutamise tegelevate ettevõtete riiklik litsentseerimise kord. Samuti on nende isikkoosseisule esitatavad nõuded, nende isikkoosseisu õigused ja kohustused siiani õiguslikult reguleerimata ja seda tühikut püüabki nüüd antud seaduseelnõu täita. Seaduseelnõu näeb näiteks ette, et turva- ja valveteenistuse töötajad ei tohi samaaegselt olla eradetektiivid ega ka politseiametnikud või muud vastavad riigiteenistujad. Seaduseelnõu näeb ette, et turva- ja valveteenuseid andvad ettevõtted ei tohi sõlmida lepinguid, millega võetakse endale kohustusi kaitsta avalikku korda, mis on riigivõimu prerogatiiv. Seaduseelnõu näeb üsna põhjalikult ette ka isikutele esitatavad nõuded, nende kohustused ja nende töö spetsiifikast tulenevad eriõigused, mis osaliselt kattuvad politseiametnikele antavate õigustega. Nimetatud ettevõtete litsentsimine, kes osutavad turva- ja valveteenuseid, on antud Politseiameti kätte. Täpsemaid määrusi ja juhendeid selle seaduse täitmise kohta annab siseminister. Seaduseelnõu on kaks korda käinud professor Rebase poolt juhitanas ekspertide grupis ja saanud sealt kiitva hinnangu ning on kooskõlastatud ka mitme ametkonna ja asutusega. Täpsemalt seadusest ja nendest probleemidest, mis võivad tekkida seaduse rakendamisel, ma palun rääkida meie ministeeriumi peaspetsialistil härra Rannusel ja seejärel, kui

küsimustele on vastatud, on meiepoolne ettepanek täna esimene lugemine lõpetada. Täna tähelepanu eest!

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas meil on härra ministrile küsimusi? Tundub, et ei ole. Suur tänu! Valitsusepoolse kaasettekandega esineb Justiitsministeeriumi peaspetsialist härra Endel Rannus.

10:00 E. Rannus

Lugupeetud daamid ja härrad! Olles töögrupi liige, on need seaduseelnõu ettevalmistamise probleemid mulle tuttavad. Juba möödunud aasta lõpus sai selle tööga enam-vähem ühele poole ja võib kohe vastata ka küsimusele, et miks seda seadust on vaja. Tegelikult elu sunnib ise peale, kuivõrd minu andmetel on juba sadakond ettevõtet, kes osutavad nii turva- kui ka valveteenuseid. On tekkinud õiguslik vaakum. Ka seaduseelnõus loetletud piirangud on tingitud elust enesest. On püütud seaduslikult vältida riik riigis tekkimist. Näiteks eradetektiiv kogub informatsiooni, relvakaupmees varustab vastavate torudega ja kui veel lisandub kohustus osutada turvateenuseid või objekte valvata, siis on põhjust karta, et nad väljuvad kontrolli alt. Seaduseelnõu ettevalmistamisel töötati läbi Põhjamaade ja Belgia analoogid. Näiteks keeld tegelda relvakaubitsemisega pärineb Belgiast. Politseiseaduse viimases redaktsioonis on, et politseil on kohustus valvata valitsuse poolt määratud objekte, seega on politsei funktsioon valve osas tunduvalt ahenenud ja praegune valvekoondis on Politseiameti ripats ja kannab mundrit. Nüüd ta lahkub süsteemist ja läheb omaette ettevõtteks. Samuti juhin teie tähelepanu sellele, et seni oli määratlemata, kes võib olla turvaettevõtte juht ehk turvamees või turvaja, nagu tekstis kasutame, ja valvur. Siin on loetletud piirangud, ja turvaja ning valvuri vahel on kaks erinevust. Esiteks peab turvaja olema Eesti kodanik, nii turvaettevõtte ülem kui juht, ja teiseks, turvamehe vanusepiirid on 20 kuni 65 aastat. Et saada turvameheks, peab omama kvalifikatsioonitunnistust. Valvur seevastu on Eesti püsielanik või alaline elanik vanuses 18 kuni 65 aastat, ka tal peab olema kvalifikatsioonitunnistus ning riigikeele oskus sätestatud ulatuses. Üldiselt minimaalselt. Lisaks sellele ei tohi ükski nendest olla varem tahtliku kuriteo eest karistatud, peab olema aus inimene. Ja lähtudes sellest, et turva- ja valveettevõtete ning sisevalveteenistuse töötajad on erikategooria, kes on oma tegevuses n. ö. löögi all, võidakse saada töötrauma ründe tagajärjel, samuti võidakse saada surma, on niisugusteks juhtudeks eelnõu lõpuosas ette nähtud sotsiaalse kaitse blokk, mis näeb ette tööandja poolt sundkindlustuse ja samuti viisi, kuidas kompenseeritakse kahju, kui on juhtunud õnnetus. Seadusega me tahtsime ka vältida, et politseiõppeasutused ei muutuks ettevõtete turvameeste koolituskeskusteks. Võib-olla lugupeetud saadikud teeksid ettepanekuid, missuguse tähtaja jooksul on võimalik pärast politseiteenistusest lahkumist asuda tööle turvaettevõttesse või valveettevõttesse. Põhimõtteliselt oleks mul kõik.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas rahvasaadikud esitavad küsimusi? Kolleeg Viktor Niitsoo.

10:00 V. Niitsoo

Härra juhataja! Austatud ettekandja, mul tekkis küsimus seoses valvekoondistes või valveettevõtetes töötavate inimeste kodakondsusega. Te annate eelnõus võimaluse töötada valvurite või valvetöötajatena kõigil alalistel elanikel. Kas kriminaalkoodeksi paranduses ei olnud mitte öeldud, et mittekodanikele ei võimaldata tulirelva omamist? Nüüd tekibki olukord, kus relvata valvur jääb relvastatud kurjategija ees võrdlemisi kaitsetuks. Palun selgitage seda!

10:00 E. Rannus

Töögrupis osalesid nii valvekoondise esindajad kui ka "Pinker Alberti" esindajad, CSCE esindajad, panga turvaosakond, nii et seltskond oli üpris kirju ja mitmekesine. Praegu ei loegi sellest eelnõust välja, kas turvamees peab omama relva. Igaüks, kes soovib relva, peab toimima, nagu kord nõuab. Tulirelvaseadus on tulekul, kus on kirjas ka piirangud. Valvur võib olla ilma relvata, ta ei pea omama relva. Valvur võib väga efektiivselt täita oma kohustust, kasutades teenistuslooma.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Tõnu Tepandi.

10:00 T. Tepandi

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud ettekandja, sain ma õigesti aru, et te tegite ettepaneku, vältimaks politseiakadeemia muutumist ettevõtete turvajate väljakoolituskeskuseks, et politseis töötamine on lõpetanud mõne aja kohustus?

10:00 E. Rannus

Õppurid peaksid mingi panuse andma ka riiklikku süsteemi. Aga see on praegu mõttevahetuseks. Siseministeriumis arutatakse seda.

10:00 T. Tepandi

Te ütlesite veel, et turvateenistuse ülem ja turvajad peavad olema Eesti Vabariigi kodanikud. Siis langeb see relvaküsimus ju ära?

10:00 E. Rannus

Valveteenistus hõlmab vaid valvureid. Siin on kvalifikatsiooni vahe. Turvaja ja valvuri vahe on selles, et turvaja omab isikukaitse õigust. Selles ongi see vahe.

10:00 T. Tepandi

Selge. Aitäh!

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Eiki Nestor.

10:00 E. Nestor

Aitäh, härra juhataja! Mul on tegelikult kaks küsimust. Küsin kõigepealt esimese. Kas muu maailma riikide praktikas on ka selline komme, et turvateenistust seostatakse riigi julgeolekuga? Aitäh! See oli mu esimene küsimus.

10:00 E. Rannus

Mul ei ole päris ülemaailmset ülevaadet, aga siiski, Belgia puhul on see nii.

10:00 E. Nestor

Ja teine küsimus on teisest valdkonnast. Ma ei lugenud siit eelnõust kuskilt välja võimalikke lahendusi juhuks, kui turvateenistus on palgatud mingi tegevuse turvamiseks või kaitsmiseks, aga Eesti Vabariigi kohus on tunnistanud selle tegevuse ebaseaduslikuks. Kuidas sellisel juhul olukorda lahendada? Kas turvateenistus peab jätkama oma lepingut selle firmaga, kes ta on palganud, või ta peab täitma Eesti Vabariigi kohtuotsust, et see tegevus on ebaseaduslik, ja sellelt objektilt oma valve kõrvaldama? Aitäh!

10:00 E. Rannus

Kõigepealt tuleb lähtuda Politseiametist, prefektuurist, kes loa on andnud ja võib selle ka peatada. Kui asi on aga kohtusse jõudnud, siis kohtuotsused on kõigile kohustuslikud. Kohtuotsus peab olema selgelt motiveeritud.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Viktor Niitsoo, teine küsimus.

10:00 V. Niitsoo

Härra juhataja, austatud ettekandja! Minu teine küsimus käsitleb käesoleva seaduseelnõu § 11 1. lõiget, mis ütleb, et turvateenistuse subjektidel on õigus kasutada teabe fikseerimiseks heli, foto, kino, video, side jm. tehnikat, rikkumata seejuures isiku põhiseaduslikke õigusi. On avalik saladus, et praegu

tegutsevad turvafirmad kasutavad operatiivjälituslikke erimeetmeid tihtilugu kuritegelike gruppide kontrollimisel. Selgitage, mida on mõeldud § s 9 toodud võimaluste all, ja kas te peate õigeks, et turvafirmad saaksid kasutada neidsamu operatiivjälituslikke erimeetmeid.

10:00 E. Rannus

Ei, turvafirmadel sellist õigust ei ole. Operatiivjälituse seaduse eelnõu üks variant oli valmis, kuid ekspertiisist läbi ei läinud. Kuid see on ettevalmistamisel ja seal on piiritletud, kellel on õigus kasutada kino, foto ja videotehnikat, nii et ei rikota inimõigusi. Toon lihtsa näite. Täiesti harilik kodanik võtab videokaameraga avalikus kohas süü üles, mis pärast osutub kohtus täiesti hindamatuks tõendiallikaks. Ta ei ole mitte kellegi õigust sellega rikkunud, sest igal inimesel on õigus videokaameraga filmida mida tahes. Ma ei näe siin mitte mingisugust ohtu. Näiteks "Pinker Albert" osutab nii turvateenuseid kui ka valveteenuseid ja seal töötavad ka eradetektiivid. Kui see seadus nüüd jõustub, siis peavad eradetektiivid minema eraldi kontori alla, et informatsiooni kogumist ja selle võimalikku kasutamist halbadel eesmärkidel ära hoida. Nad olid sellega nõus, see võiks olla eraldi firma. Ja mis puudutab näiteks relva kasutamist ja kes omab relva kandmise õigust, siis komisjon arutas seda. Tuletasin meelde märksõnu kriminaalkoodeksist: hädakaitse, hädaseisund ja kurjategija kinnipidamine. Relva kasutamine peab olema hädakaitse piires ja kogu seda teksti on võimatu seadusesse kirjutada, piirduma peab vaid üldiste põhimõtetega. Seejuures peab teadma, et hädakaitse ei esine ainult ründe puhul iseendale. Turvamehel ei pea tukk taskus olema, ta võib olla saanud eriväljaõppe näiteks karates, mis ei pruugi sugugi halvem variant olla. Aga see, et siseminister kehtestab relva kasutamise korra, arvestus, urnaalid ja kõik muu, on väga tähtis sellepärast, et näiteks lask õhku ei ole relva kasutamine, vaid hoiatuslask või ehmatuselask. Aga kui on ikka inimese pihta sihitud, siis on tegemist relva kasutamisega. Ka tühilasud tuleb fikseerida. Tähendab, laskemoona suhtes peab olema arvestus. See on ametkonnasisene asi.

10:00 Esimees

Täna! Rohkem küsimusi ei ole. Ma palun juhtivkomisjoni, õiguskaitsekomisjoni nimel kaasettekandeks kõnetooli kolleeg Priit Aimla.

10:00 P. Aimla

Austatud härra eesistuja, lugupeetud kolleegid! Õiguskaitsekomisjon arutas seda seaduseelnõu oma erakorralisel koosolekul 23. augustil, kus meil järelejäänud üheksast liikmest oli kohal kaheksa. Ja hoolimata sellest, et seaduseelnõu on käinud ekspertkomisjonis paar korda, leidsime endas siiski julgust või õigust nimetada mõned asjad ümber pisut teisiti, asja sisu muutmata. Kõigepealt pealkirjast. Võib-olla kõlaks paremini, kui me ütleksime turva- ja valveteenistuse asemel turvateenistus, seega turvateenistuse seadus. Siis me oleksime heameelega ühitanud paragrahvid 3 ja 4. Need ettepanekud peavad läbi käima jälle selle valulise parandusettepanekute raja. Paragrahvid 3 ja 4, mis räägivad turva- ja siis valveteenistuse olemusest ja ülesannetest, on meil koondatud ühte ja samasse paragrahvi. Paragrahvides 4 ja 5 oleme püüdnud eraldi sõnastada jaatavad ja eitavad tingimused, missugused inimesed tohivad turvateenuseid osutada ja kes ei tohi ning missuguste tingimuste puhul. Seni on veel lõpliku lahendusega komisjoni poolt ja ka härra Rannuse poolt nimetatud tingimus selle kohta, et turvateenistuse inimesed ei teeniks samaaegselt politseis ja teistel säärastel ametikohtadel. Me peaksime sätestama, et nad ei oleks seal ka töötanud viimasel ajal. Meie head nõuandjad tõid komisjonis näite, et Belgias olevat analoogilises seaduses sees, et nad viimase viie aasta jooksul ei ole neid ülesandeid täitnud. Muidu tõepoolest tuleks niimoodi välja, et inimene õpib politseisüsteemis oma tarkused kõik kätte ja kasutab politseiteenistuseks ettenähtud õppesüsteemi rahasid selleks, et minna üle tasuvamasse turvateenistusse. Samuti tuleks täpsemalt piiritleda § 12, kus räägitakse tulirelvade kasutamisest. Ühest küljest näiks nagu päris normaalne, et tulirelva kasutamise õigus võiks olla turvatöötajal suurem kui tavalisel inimesel, aga teisest küljest see peaks olema natuke piiratum kui politseinikul. Praeguses sõnastuses need võimalused täpselt just ei kajastu. Päris ilmne on, et tihtipeale relva kandmise õigust omavad isikud kuritarvitavad seda õigust, kohati ollakse aga lapsikult võimetud relva õigesti kasutama. Õiguskaitsekomisjon palub esitada parandusettepanekud seoses turva- ja valveteenistuse seaduse eelnõuga 1. septembriks kella 12 ks, see on siis nädala pärast. Aitäh!

10:00 Esimees

Suur tänu! Komisjon toetab esimese lugemise lõpetamist. Tundub, et ka küsimusi ei esitata. Kolleegid, kas me lõpetame esimese lugemise? Esimene lugemine on lõppenud. Parandusettepanekuid oodatakse 1. septembri kella 12 ni.

12. 10:00 Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse eelnõu esimene lugemine

10:00 Esimees

Lugupeetud Riigikogu! Võtame arutusele Vabariigi Valitsuse poolt esitatud asjaõigusseaduse rakendamise seaduse eelnõu. Alustame esimest lugemist ja palun ettekandeks kõnetooli justiitsminister härra Kaido Kama.

10:00 K. Kama

Austatud härra juhataja, lugupeetud Riigikogu! Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse vastuvõtmise vajadus tuleneb otseselt asjaõigusseadusest, kus on öeldud, et asjaõigusseadus jõustub rakendamise seaduses sätestatud tingimustel ja korras ning seal määratud ajal. Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse võib tinglikult jagada kolme ossa. Esimene osa reguleerib üldnorme, nende muutumist, kui läheme seniselt tsiviilõiguselt üle uuele tsiviilõigusele. Need on kõikvõimalikud hagi aegumise tähtajad ja muud normid, mis kehtivad üleminekuperioodil. See on kõige klassikalisem rakendamise seaduse teema. Teise osana tuleks nimetada asjaõigusseaduse rakendumisel tekkivaid probleeme seoses seni kehtinud tsiviilõigusega. Kui näiteks praegu asjaõigusseadus jõustuks niimoodi, et me mingeid lisanorme ei kehtesta, siis asjaõigusseaduse järgi ei saa olla eraldi kinnisomandit, nagu hoonet, vaid kinnisomand on ainult maa ja hoone on selle maa oluline osa. Kui asjaõigusseadus praegu automaatselt jõustuks, tekiks olukord, kus kõik riigi maal asuvad hooned oleksid automaatselt riigi omandis. On selge, et üleminekuajaks tuleb luua teatud erinormid ja neid erinorme teile esitatud eelnõu püüab ka anda. Põhimõtte on selles, et kuni maaomand pole meil täies ulatuses tekkinud, on võimalik eraldi hooneomand ja edaspidi, pärast asjaõigusseaduse jõustumist, ka nende hoonete ost-müük, mille alusele maale veel omanikku tekkinud ei ole. Samuti on vajadus muuta olemasolevaid õigusakte. Näiteks maareformi seaduses on probleem, mis tekib, kui hoone ja maa on eri omandis, lahendatud rendisuhtega. Nimelt siis hooneomanik just nagu rendiks maad maaomanikult. Praegu asjaõigusseadus seda enam ei võimalda. Hoolimata rendisuhtest on hoone ikkagi maaomaniku oma ja selleks lahenduseks on nüüd välja pakutud hoonestusõigus, mis on iseseisev kinnisasi, iseseisvalt kantud kinnistusraamatusse, mida saab osta, müüa ja pantida nii nagu iga muud kinnisasja, ja selle hoonestusõiguse oluline osa on hoone. Hoone omanik saaks hoonestusõiguse võõral maal ja see oleks tema iseseisev kinnisomand. Viimaseks osaks on seni kehtinud õigusaktide tühistamine. See puudutab üsna olulise osa tsiviilkoodeksi, maakodeksi, taluseaduse jm. aktide teatud paragrahvide tühistamist. Praegu on pakutud seaduse jõustumise kuupäevaks 1. november. Ma juhin tähelepanu, et samal kuupäeval peaks meil jõustuma ka notariaadiseadus. Ma tahan juhtida Riigikogu tähelepanu sellele, et sellest, kui palju asjaõigusseaduse rakendamise seaduse eelnõu menetlemine võtab Riigikogus aega, sõltub ka see kuupäev. Nii et mida rutem me suudame esitada parandusettepanekud, mida lähem on esimese ja teise lugemise vahe, seda reaalsem on, et me võime asjaõigusseaduse koos rakendamise seadusega jõustada 1. novembrist Täna tähelepanu eest ja palun kaasettekandeks sõna anda Justiitsministeeriumi asekanclerile härra Partsile.

10:00 Esimees

Suur tänu! Mõned küsimused ministrile. Kolleeg Vootele Hansen.

10:00 V. Hansen

Aitäh, austatud esimees, austatud ettekandja! Kas te oskate öelda, kui palju nendest taludest, mis taluseaduse alusel loodud, on nendel maadel, mida ei osteta välja erastamise käigus või mida ei tagastata omandireformi käigus nendele talupidajatele? Kui ulatuslikult seda § 15 kasutatakse?

10:00 K. Kama

Paragrahv 15 on kahtlemata üks vaieldavamaid paragrahve selles eelnõus, kus taluhoonete omanikule, kes ei osta talumaad välja, kehtestatakse hoonestusõigus kogu talumaa suhtes. Ma usun, et seda rakendatakse küllalt harva, enamikul juhtudel on talumees ise huvitatud maa väljaostmisest. On väike hulk talumehi, kes ei ole Eesti kodanikud ja kes seetõttu ei saa maad välja osta, ja võib-olla ka mingi teoreetiline väike hulk talunikke, kes tõepoolest ütlevad, et maa on talle põliseks kasutamiseks antud ja ta ei taha seda välja osta. Kedagi sundkorras ostma panna ei saa, selleks juhuks on see hoonestusõigus ette nähtud. See ei ole kõige parem lahendus, aga lihtsalt paremat lahendust ei ole siamaani leitud.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Arvo Sirendi.

10:00 A. Sirendi

Lugupeetud ettekandja, kas hoone on siis hoonestusõiguse õigusvili või kuidas seda mõista?

10:00 K. Kama

Ei. Hoone on hoonestusõiguse oluline osa.

10:00 Esimees

Suur tänu! Tundub, et härra ministrile rohkem küsimusi ei ole. Siiski on. Kolleeg Daimar Liiv.

10:00 D. Liiv

Austatud minister, § 16 sätestab, et korteriomand ja selle kinnistamine sätestatakse korteriomandiseaduses. Kas te võiksite öelda umbkaudselt, millal see seadus Riigikogu ette jõuab?

10:00 K. Kama

Seaduseelnõu kõige esialgsem variant on praeguseks välja töötatud. Ma usun, et kui sellega nüüd tõsiselt ja kiiresti töötada, võiks see Riigikogu ette jõuda umbes kuu aja pärast.

10:00 Esimees

Tundub, et ei ole rohkem küsimusi. Valitsusepoolseks kaasettekandeks palun kõnetooli Justiitsministeeriumi asekancleri härra Juhan Partsi.

10:00 J. Parts

Lugupeetud Riigikogu! Härra justiitsministri ettekanne oli küllalt põhjalik. Kuna seadus ei ole väga mahukas, ma natuke konkretiseerin. Mis puutub sellesse nii-öelda rakendamise seaduse esimesse ossa, siis siamaani on hagi aegumist sätestatud tsiviilkoodeksi üldosas ja küllalt põhjalikult. Kuna aga kinnisvara käive tekib reaalselt ja kinnisvara puhul on hagi aegumise tähtajad erinevad, ei hakka me muutma praegu kehtivat nõukogude tsiviilkoodeksi üldosa, vaid anname need hagi aegumise erinormid, mis tulenevad kinnisasjaõigustest. Küll aga oleme sätestanud eelnõusse hagi aegumise üldiseks tähtajaks 10 aastat. Põhimõtteliselt oleks võinud ju sellega ka veel oodata, kuni saab valmis tsiviilseadustiku üldosa, kuid seaduse tegijad leidsid, et üheaastane hagi aegumise tähtaeg ei ole õige. Seega siis § 2 1. lõige sätestab, et hagi aegumise üldine tähtaeg on 10 aastat ja sellega siis tühistub tsiviilkoodeksi § 81. Praegu oli see üks aasta ja üksikisikute vahel kolm aastat. Nüüd hagi aegumise tähtaega muudetakse. Kuna üks ja kolm aastat muutub 10 aastaks, siis seadus sätestab, kuidas hagi aegumise tähtaega tuleb ümber arvutada. Paragrahvid 4 ja 5 sätestavad valduse ja omandi kaitse ning ma juhin tähelepanu, et valduse kaitse sätted kohaldatakse ainult siis, kui valduse rikkumine on toimunud pärast asjaõigusseaduse jõustumist, see tähendab pärast 1. novembrit. Kui valdust on rikutud enne 1. novembrit, siis sellisel juhul tuleb valdust kaitsta tsiviilkoodeksi alusel, mitte aga asjaõigusseaduse alusel, kuigi valduse kaitsmine puhtajaliselt võib toimuda pärast 1. novembrit. Küll on aga teisiti omandi kaitse puhul. Kui omandit kaitstakse pärast 1. novembrit või pärast seaduse jõustumist, siis sellisel juhul kuuluvad kohaldamisele asjaõigusseaduse sätted. Nüüd teisest osast, mis on seotud nende reformidega. Kesksed paragrahvid on 9, 10 ja 11. Paragrahvi 9 põhiprobleemiks on, et Riigikogu, muutes maareformi seadust, nägi ette, et kui maa omandiõigus registreeritakse maakatastris, on võimalik ka koheselt maad võõrandada. Juristina ei olnud ma sellega tollel hetkel nõus, kuid kuna

maareformi seadus nägi sellise võimaluse ette ja tänaseks on võib-olla juba maad võõrandatud täiesti lihtsa kirjaliku lepingu alusel, ja see oli seaduslik, siis nüüd näeb § 9 ette korra, kuidas peaksid maakatastris omandiõiguse registreerinud isikud käituma, see tähendab, kuidas nende omand registreeritakse või kinnistatakse kinnistusraamatus. 3. lõige näeb ette ka selle võimaluse, kui isik, kes oli maakatastris oma omandiõiguse registreerinud, on vahepeal selle võõrandanud. Võimalik, et neid juhtumeid ei ole, aga juriidiliselt selline võimalus tuleb seaduses ette näha. Paragrahvid 10 ja 11 käsitlevad sedasama probleemi, millel ka herra minister peatus, nimelt maa ja sellel asuvate hoonete ühtsust tsiviilkäibes. Ühtlasi sätestatakse need alused, millal on ehitise omand ja omanik. Kuna nüüd tsiviilkoodeksit muudetakse, siis formaaljuriidiliselt kaotatakse kolhoosi ja talupere omand. Kolhoosipere omand oli jõus kõik need ajad, talupere omand vastavalt taluseadusele. Seadus reguleerib, kuidas kolhoosi ja talupere omand nüüd nende pereliikmete vahel peaks jagunema. Paragrahv 14 näeb ette, et talupere vara pärimine pärast asjaõigusseaduse jõustumist toimub üldiselt tsiviilkoodeksi alusel. Teadupärast taluseadus nägi ette talu vara pärimise erikorra, kuid praktiliselt see ei hakanud toimima ja kuna nüüd § 13 alusel talupere omand kaotatakse ära, siis ei ole mõtet neid pärimise sätteid sinna jätta. Nüüd talumaa põlise kasutamise õigusest. Põhjendus, miks on mindud sellist teed, et erandina on võimalik anda hoonestusõigus kogu talumaale, on see, et ei vähendataks inimestele juba antud õigusi. See oleks vastuväide sellele, kui pakutakse varianti, kus praegusest talumaast tehakse mitu kinnistut, üks kinnistu on hoonetealune kinnistu ja seda jääks talumajade omanik kasutama hoonestusõiguse alusel ja põllumaa antakse rendile. Kuid rendileandmise korral tema juriidilised õigused vähenevad. Problemaatiline on § 16 ja tuleks kaaluda, kas seda sellisel kujul sisse jätta, kuid sisuliselt on see õige. See oleks minu poolt kõik.

10:00 Esimees

Suur tänu! Ootame, kas on küsijaid? Kolleeg Jaak Herodes.

10:00 J. Herodes

Aitäh! Austatud ettekandja, kas te võiksite selgitada, millisel määral kehtib käesoleval ajal ja millisel määral jääb kehtima ka pärast arutatava seaduse vastuvõtmist Riigikogu 1940. aasta 23. juuli deklaratsioon maa kuulutamisest kogu rahva omandiks?

10:00 J. Parts

Selle deklaratsiooni kohta on minu teada Ülemnõukogu seisukoha võtnud juba 1990. aastal ja asjaõigusseaduse rakendamise seadus selles osas mingit muudatust ei too. Ülemnõukogu otsuses on see tunnistatud ebaseaduslikuks.

10:00 Esimees

Suur tänu! Rohkem küsimusi ei ole. Tänan! Juhtivkomisjoni, õiguskaitsekomisjoni nimel esineb kaasettekandega kolleeg Daimar Liiv.

10:00 D. Liiv

Austatud juhataja, lugupeetud kolleegid! Tänase pika tööpäeva üheks viimaseks arutatavaks eelnõuks on sattunud niivõrd oluline seaduseelnõu nagu asjaõigusseaduse rakendamise seadus. Eelkõnelejad on sellest väga pikalt rääkinud ja ma võib-olla valgustaksin ainult mõnda komisjoni seisukohta. Esimene puudutab § 12, kus on määratud, et hoonestusõiguse saab panna kinnistusraamatusse sundkorras. Hoonestusõigus on tasuline õigus ja seetõttu peab olema ilmselt sätestatud, kuidas ja kes määrab selle eest tasu. Teine, mida siin on juba käsitletud, on § 16, mis puudutas korteriomandit, ja § 15, mis käsitleb talumaa põlise kasutamise õiguse tunnistamist. Komisjonis leiti, et hoonestusõiguse sisu on siiski teine ja võib-olla me suudame leida siin mingisuguse uue ja juriidiliselt korrektsema lähenemisviisi. Mis puudutab neid kehtetuks tunnistatavaid akte ja nende paragrahve, siis ilmselt vajab ka nende loetelu täiendamist. Näiteks maareformi seaduses, võib-olla ka eluruumide erastamise seaduses. Kuid komisjon, arutanud pikalt ja laialt seda eelnõu, jõudis järeldusele, et see põhimõtteliselt vastab nendele nõuetele, mida ühele rakendamise seadusele omistatakse. Mõned poliitilised küsimused on võimalik lahendada parandusettepanekutega, tehes nende küsimuste kohta poliitilised otsused.

10:00 Esimees

Nii et juhtivkomisjon toetab valitsuse ettepanekut esimene lugemine lõpetada? Ütleme veel kord selgelt välja, mis ajaks me ootame parandusettepanekuid.

10:00 D. Liiv

Praegu nägi komisjon ette, et parandusettepanekute tähtaeg oleks 16. september kell 12. Selleks ajaks saavad fraktsioonid omavahel poliitilised küsimused läbi arutatud.

10:00 Esimees

Suur tänu! Tundub, et küsijaid ei ole. Kolleegid, kas me lõpetame esimese lugemise? Esimene lugemine on lõppenud, parandusettepanekuid oodatakse 16. septembri kella 12 ni.

13. 10:00 Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmise seaduse eelnõu teine lugemine

10:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid, valitsus taotles ühe seaduseelnõu läbiarutamist käesoleval erakorralisel istungjärgul selliselt, et selle istungjärgu käigus toimuksid mõlemad lugemised, nii esimene kui teine lugemine. Erandjuhtumil kodukorraseadus seda lubab, kui juhtivkomisjon seda taotleb ja juhatus niimoodi otsustab. Seekord see ka nii välja kukkus. Juhtivkomisjon taotles ja juhatus otsustas läbi viia täna ka teise lugemise. Kõne all on seaduseelnõu Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmise kohta. Eelnõu uus tekst ja parandusettepanekud on teile välja jagatud ja ma palun ettekandeks kõnetooli valitsuse poolt riigisekretäri härra Kaevatsi.

10:00 Ü. Kaevats

Härra esimees, lugupeetud Riigikogu! Pärast esimest lugemist istus koos juhtivkomisjon ja vaatas läbi laekunud parandusettepanekud, mis teil käes on. Neid on kolm. Juhtivkomisjon aktsepteeris selle lahenduskäigu, mis valitsuse poolt oli välja pakutud. Autorite, selle eelnõu esitajate nimel kommenteeriksin ma neid kolme parandusettepanekut. Esimene, Tiit Käbini oma, on lisada Ülemnõukogu Presiidiumi 1991. aasta 24. oktoobri seadluse Riigi Teatajas avaldamise andmed. Seda ei ole võimalik teha, sest Riigi Teatajas neid seadlusi ei avaldatud. Küll aga avaldati see Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi istungite protokollide vihikus, mida levitatakse teatud nimekirja alusel, ja Riigikogu Kantselei juristid ütlesid, et selle avaldamist seaduse teksti ei pane. Nii et see jääb seadusesse märkimata, sest seda Riigi Teatajas ei ole avaldatud. Ja teise parandusettepanekuna soovib Tiit Käbin sõnastada esitatud eelnõu § 4 järgmiselt: "Vabariigi Valitsusel töötada välja ühe aasta jooksul ettepanekud Kohtla-Järve linna territooriumil eraldi asuvate asumite edasise staatuse lahendamiseks." See on pisut muudetud sõnastus. Komisjon aktsepteeris seda, autorid aktsepteerivad ja komisjon lisas omalt poolt veel, et "Vabariigi Valitsusel töötada Riigikogu jaoks välja ühe aasta jooksul". Me aktsepteerime seda. Ühtlasi on ka Toomas Alatalu parandusettepanekut sisuliselt arvestatud. Aitäh!

10:00 Esimees

Suur tänu! Minu tuhat vabandust, sinu ettekanne oli tegelikult Jürgensoni ettekanne. Valitsus peab taotlema seda, et hirmsasti on vaja muuta Kohtla-Järve haldusterritooriumi. Aga mida arvatakse parandusettepanekutest, seda ütles Kalle Jürgenson. Küsimused rahvasaadikutelt. Kolleeg Ardo Ojasalu.

10:00 A. Ojasalu

Aitäh, härra juhataja, lugupeetud härra riigisekretär! Mul on küsimus teise paranduse kohta, mida on aktsepteeritud ja § s 4 alla joonitud. Mulle tundub, et see sõnastus ei ole seaduse teksti kohane. See on kas korralduse või määruse tekst. Seaduses kõlab see kuidagi imelikult, kui antakse valitsusele korraldusi. Pealegi on olemas ka Riigikogu poolt ettenähtud nõuanded või soovitused, kuidas neid reglemendikohaselt käivitada.

10:00 Ü. Kaevats

Esialgselt väljapakutud teksti ümbersõnastus on sellest tõesti teinud korralduslikku laadi õigusakti. Riigikogu liikmetele ei meeldinud esialgne sõnastus: "Vabariigi Valitsusel lahendada ühe aasta jooksul." Aga lahenduskäik eeldab, nagu me esimese lugemise käigus esitatud küsimustele vastates ütlesime, et haldusterritooriumi muutmine toimub koos Riigikoguga. Riigikogu liikmed tahtsid sõnaselgelt näha, et Riigikogu oleks seal sees, sellest siis ka pisut korralduslik laad. See on nüüd juristide küsimus, kumba eelistada. Esialgses variandis on, et valitsus teeb seda koos Riigikoguga.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Kalle Kulbok.

10:00 K. Kulbok

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud riigisekretär, ma täpsustaksin veidi Ardo Ojasalu küsimust. Kas kõnealuse seaduse § 4 on kattuv põhiseaduse § 103 2. lõikes tooduga? Kas Riigikogul on õigus koosseisu häälteenamusega tehtud otsuse alusel pöörduda Vabariigi Valitsuse poole ettepanekuga algatada Riigikogu poolt soovitatav eelnõu? Kas me ei peaks seda küsimust eraldi otsustama, sest selles on ette nähtud teistsugune, põhiseaduslik menetlus?

10:00 Ü. Kaevats

Mul oli pisut raske jälgida nüüd seda küsimuse iva. Kas teie arvates praegune härra Kabinini poolt pakutud sõnastus, mis on komisjoni poolt täpsustatud ja mille kommenteerimine kuulub õigupoolest härra Jürgensoni pädevusse, on vastuolus põhiseadusega? Kas nii?

10:00 K. Kulbok

Võib-olla härra esimees aitab mind, kuid minu meelest on meil olnud Riigikogus teistsugune praktika.

10:00 Esimees

Ma püüan aidata. Ma saan aru küll, mida kolleeg Kalle Kulbok silmas peab. Meil läksid kogemata selle päevakorrapunkti arutamisel rollid segamini ja katsume sellest loost kuidagi nüüd nii välja tulla, et me säilitame näo ja mundri. Kalle Kulbok kindlasti ei ole päris nõus minu soovitusel, kuid minu meelest valitsusel on praegu funktsioon teha Riigikogule selgeks, et mingil väga vajalikul põhjusel on vaja Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muuta. Kohtla-Järve linna esindaja aitab meid, kui vaja on, aga protseduurilise osa jätame Kalle Jürgensoni hooleks.

10:00 Ü. Kaevats

Aitäh, siis ma pöördun tagasi esimesel lugemisel öeldu juurde, et need linnaosad ei ole iseseisva omavalitsusliku staatuse ja valimiste läbiviimiseks veel küpsed. Nii et me taotleme niisugusel kujul selle eelnõu vastuvõtmist ja aktsepteerime need parandused.

10:00 Esimees

Kolleeg Toomas Alatalu järgmine küsimus.

10:00 T. Alatalu

Lugupeetud spiiker, lugupeetud riigisekretär! See, mis on välja pakutud härra Kabinini poolt ja on sisse kirjutatud § na 4 eelnõusse, on rütsitsistlik: töötada Riigikogu jaoks, töötada välja. Miks jäadi niisuguse sõnastuse juurde, kas ei oleks siiski eestikeelsem see sõnastus, mille pakkus välja Alatalu? Aitäh!

10:00 Esimees

Kolleeg Toomas Alatalu, selle küsimuse peaks kaasettekandjale esitama juhtivkomisjon. Valitsus taotleb halduskoosseisu muutmist, protseduuriküsimused jäägu meile. Muidu juhtub nii, et me teeme valitsusele ülesandeks, siis aga mõistame kohut. Ma tänan, kolleeg Kaevats! Kas Kohtla-Järve linnapea härra Ain Kalmaru soovib pidada kaasettekannet? Ei soovi, ma tänan! Juhtivkomisjoni nimel palun kõnetooli kolleeg Kalle Jürgensoni, kes selgitab, miks me valisime sellise protseduuri.

10:00 K. Jürgenson

Austatud Riigikogu, härra Kaevats juba andis laekunud parandusettepanekutest ülevaate ja mul ei ole tema poolt esitatule õigupoolest palju lisada. Mis puudutab eelnõu arutamise protseduuri, mis on sõnastatud § 4 tekstis, siis senise praktika kohaselt on Riigikogu ühekordsete otsustega andnud valitsusele teatud soovituslikku laadi taotlusi seaduseelnõude ettevalmistamiseks. Tõsi, kuskil pole minu teada märgitud, et sellist protseduuri selles küsimuses ei saaks sisse kirjutada seadusse. Iga seaduse rakendamine nõuab teatud protseduure ja antud juhul ka valitsuse poolt. Valitsuse poolt esitatud algses eelnõus oli tegelikult see sisse kirjutatud, sest § 3 alusel tühistatav Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus taastab Kohtla-Järve linna koos Viivikonna aleviga ühtse tervikliku haldusüksusena. Edaspidine piiride muutmine, kuidas seda probleemi ka ei lahendataks, saab toimuda ainult seaduse alusel. Järelikult see küsimus peab varem või hiljem kas vastava seadusena Riigikogusse jõudma või tehakse seda vastavalt Riigikogus vastuvõetud antud valdkonda reguleerivale seadusele. Mina isiklikult siin praegu vastuolu ei näe, kuid jätaks võib-olla selle Riigikogu juhatuse otsustada. Täna otsuse langetamiseks on meil niikuinii vaja 51 häält. Aitäh!

10:00 Esimees

Suur tänu! Ma arvan, et see saabki meil olema peamine probleem, mitme häälega me selle vastu võtame. Milline on juhtivkomisjoni seisukoht?

10:00 K. Jürgenson

Kui praegu vaadata § 4 sõnastust täpsemalt ja võrrelda seda põhiseaduse § ga 103, siis põhiseaduse § s 103 räägitakse Riigikogu otsusest, kus tehakse ettepanek eelnõu väljatöötamiseks. Meie palume valitsusel välja töötada temapoolsed ettepanekud, mis seejärel edastatakse Riigikogule, võib-olla meie komisjonile, kes need küsimused siis lahendab. Siin ei ole juttu otseselt eelnõude väljatöötamisest.

10:00 Esimees

Suur tänu! Juhatuse on sama meelt. Millised on küsimused kolleeg Kalle Jürgensonile? Ei ole. Ma tänan! Avan läbirääkimised. Kolleegid, kas on kõnepidajaid, on sõnavõtjaid? Kas me loeme läbirääkimised peetuks ja lõpetatuks? Ei loe. Kolleeg Olav Anton.

10:00 O. Anton

Aitäh, härra juhataja! Siin on kaks probleemi. Sisuga ma olen täiesti nõus, kuid ma tahaks juhtida tähelepanu veel ühele protseduuri tahule. Me teeme kaks lugemist ülikiresti ja selline kiirus oli ka 1940. aastal kommunistide poolt organiseeritud pseudovalimiste tulemusena Riigivolikogu otsuste tegemisel. See on kurb pretsedent, kuid aeg sunnib, kohalike valimiste piirkonnad tuleb ära määrata kolme-nelja päeva pärast ja sellepärast on seda seadust väga vaja. Kuid selliste pretsedentide loomine ainult sellepärast, et dokumente ei ole esitatud õigel ajal, on kurb ja ma loodan, et see on viimane kord. Minu andmetel toimus Kohtla-Järve Linnavolikogu istung 2. juunil ja, uurinud asja Kohtla-Järve inimeste ja ka kohaliku omavalitsuse osakonna inimestelt, jõudsin järeldusele, et valitsuse esindaja Kirde-Eestis, konkreetset Indrek Tarand, ei ole olnud oma ülesannete kõrgusel ja on tekitanud sellise protseduurilise segaduse, mida me täna peame siluma. Loodan, et viimane kord.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas on veel kõnepidajaid, sõnavõtjaid? Kolleeg Kalle Kulbok.

10:00 K. Kulbok

Härra esimees! Valitsus on põhiseadusega kaitstud talle pandavatest kohustustest töötada Riigikogu jaoks välja ettepanekuid või eelnõusid. Ja seoses sellega ma palun konkreetse teise parandusettepaneku panna hääletusele ja teatan, et see nõuab põhiseaduse kohaselt 51 häält selleks, et seda lülitada seadusesse. Sellega oleks lahendatud vastuolu ka põhiseadusega.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas on veel kõnepidajaid, sõnavõtjaid? Kolleeg Toomas Alatalu.

10:00 T. Alatalu

Lugupeetud spiiker, lugupeetud kolleegid! Ma tahaks ka ühe mõtte öelda ühenduses selle erakorralise aruteluga, mille käigus me nüüd teist korda kuuleme, et vastavad dokumendid esitas Kohtla-Järve linn poolteist kuud tagasi. See on järjekordne näide sellest, kuivõrd hoolimatult me suhtume sellesse Eesti jaoks kõige valusamasse probleemi, ja minu arvates tuleks siin siiski sisse seada teatud mõttes ka isiklik vastutus. Ei piisa sellest, kui me siin lihtsalt konstateerime, et keegi kusagil jälle ei viinud pabereid edasi sinna, kuhu tarvis, et asi tuli viimasel hetkel Riigikogu lauale, vaid tuleks nõuda nende isikute otsest vastutust. Antud juhul pean silmas härra Indrek Tarandit.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kas lõpetame läbirääkimised? Kvoorum on olemas. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et lõpetada läbirääkimised käesoleva päevakorrapunkti üle? Selle ettepaneku poolt on 58 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi, erapooletuid ka ei ole. Läbirääkimised on lõpetatud. Kas härra riigisekretär soovib esineda lõppsõnaga? Ei soovi. Mina siiski palun, et kolleeg Kalle Jürgenson esineks lõppsõnaga ja veel kord selgitaks meile põhiseaduse § ga 103 seonduvat Vastuolu on selles, et parandusettepanekuid ju ei võeta absoluuthälteenamusega vastu.

10:00 K. Jürgenson

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kõigepealt tahaks vastata härra Alatalule ja õiendada selle protesti. Nimelt selle seaduse aluseks on ühelt poolt Kohtla-Järve Linnavolikogu otsus ja teiselt poolt Viivikonna Alevivolikogu otsus. Viimati nimetatud otsus saabus 14. augustil, seega varem ei olnud seda küsimust võimalik arutusele võtta ja ka ette valmistada. Mis puudutab probleemset § 4, siis olen jätkuvalt seisukohal, et siin ei ole jutt nendest valitsuse poolt ettevalmistatavatest eelnõudest, vaid ettepanekud nimetatud probleemi lahendamiseks, mis võivad olla ka mingisuguse teise protsessi tulemusel saavutatud. Ma arvan, et see ettepanek ei nõua 51 häält. Aitäh!

10:00 Esimees

Suur tänu! Ma annan omapoolsed selgitused ka ja siis võtame arutusele parandusettepanekud. Lugu on nimelt sellelaadiline, et valitsuse esialgses eelnõus oli § 4 järgmises sõnastuses: "Vabariigi Valitsusel lahendada ühe aasta jooksul Kohtla-Järve territooriumil eraldi asuvate asumite edasist staatust käsitlevad probleemid." Siin oleks võinud olla jumal teab kui palju valitsusepoolseid ponnistusi, võib-olla ka Riigikogule ettepanekute tegemine või proovida midagi iseseisvalt lahendada määruste või muude aktide näol. Kas see on õige või vale, see on iseküsimus. Kolleeg Tiit Käbin tegi oma parandusettepaneku, mis seda probleemi käsitles, juhtivkomisjon arvestas seda, täiskogu pole veel arvestanud. Samas oleks võinud teha täiendava parandusettepaneku, näiteks § 4 üldse välja lülitada või sõnastada see kolmandat moodi. Nii et antud juhtumil tõesti ei saa siduda seda § 4 selles seaduseelnõus § ga 103 põhiseaduses, sest § 103 põhiseaduses näeb siiski ette, et töötatakse välja seadusandliku akti eelnõu ja see võetakse vastu Riigikogu koosseisu hälteenamusega. Antud konkreetset juhtumil on tegemist parandusettepanekuga. Nii et me paneme selle hääletusele küll, aga seda parandusettepanekut ei pea me vastu võtma koosseisu absoluutse hälteenamusega, vaid lihthälteenamusega või, vastupidi, kui see enamust ei saa, siis kukub see välja. Ma paluksin Kalle Jürgensoni veel kord endale appi, palun võtke ette parandusettepanekute tabel. Esimene parandusettepanek on esitatud kolleeg Tiit Käbini poolt ja komisjon ei ole seda arvestanud. Mida ütleb Tiit Käbin?

10:00 T. Käbin

Täna! Oleks üpris kummaline, kui see ettepanek läheks hääletamisele ja saaks enamuse, siis oleksime olukorra ees, et me peame trükkima seadusesse rekvisiidid, mida tegelikult ei ole olemas, nii et selle esimese ettepaneku ma võtan tagasi, kuivõrd Riigi Teatajas see akt ilmunud ei ole. Täna!

10:00 Esimees

Kolleeg Tiit Käbini teine parandusettepanek on arvesse võetud. Kalle Kulbok soovib, et see pannakse täiskogus hääletusele. On nii? Panen hääletusele. Lugupeetud Riigikogu, kes on kolleeg Tiit Käbini teise parandusettepaneku poolt? Selle ettepaneku poolt on 40 Riigikogu liiget, vastu on 4, 2 jäid erapooletuks,

see ettepanek leidis toetust. Kolmanda parandusettepaneku on esitanud kolleeg Toomas Alatalu. Paneme hääletusele. Kui Riigikogu toetab seda parandusettepanekut, siis sellisel juhul jääb eelnõu uus sõnastus. Toomas Alatalu on teinud parandusettepaneku, mida komisjon on sisuliselt arvestanud. Kuid Toomas Alatalu nõuab siiski selle parandusettepaneku läbihääletamist. Kui meie toetame Toomas Alatalu parandusettepanekut, siis jääb see tekst, mille on aktsepteerinud juhtivkomisjon. Vabandust, ma ütlesin teile valesti, kolleegid, ma vabandan. Sellisel juhul jääb see tekst, mille esitas Toomas Alatalu, mitte see, mis on viidud juhtivkomisjoni poolt seaduseelnõu teksti. Lugesin kiiruga. Vabandan! Te mõistsite, et toetades Toomas Alatalu ettepanekut, meie ei toeta juhtivkomisjoni redaktsiooni. Lugupeetud Riigikogu, kes on kolleeg Toomas Alatalu parandusettepaneku poolt? Selle ettepaneku poolt on 11 Riigikogu liiget, vastu on 30, 5 jäid erapooletuks. See ettepanek ei leidnud toetust. Jääb juhtivkomisjoni poolt esitatud tekst, s.o. Tiit Käbini tekst. Kolleegid, lubage mul panna seaduseelnõu hääletusele. Kvoorum on olemas. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et võtta vastu Kohtla-Järve linna territooriumi halduskoosseisu muutmise seadus? Selle ettepaneku poolt on 58 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi, 2 jäid erapooletuks. Seadus on vastu võetud. Lugupeetud kolleegid! Sellega on esimese istungjärgu päevakord ammendatud.